

- SVETI OBCINSKIH SKUPŠČIN V OSNUTKIH STATUTOV ZASAVSKIH OBCIN — komentar stran 3
- PLAN BO DOSEZEN! — poročilo o izpolnjevanju planskih nalog hrastniških delovnih organizacij — stran 4
- LITIJSKO KMETIJSTVO POD DROBNOGLEDOM — stanje in perspektivni razvoj kmetijstva — stran 5

Neodložljiva naloga

Obč.čne zveze delovnih ljudi v vseh štirih zasavskih občinah so te dni skupaj z občinskimi skupščinami izdelali podrobne programe za nadaljnje razprave o snutkih novih statutih občin Trbovlje, Hrastnik in Litija; v Zagorju ob Savi pa za začetek razprav o osnutku novega statuta občine, potem ko bo občinska skupščina na seji sredi novembra razpravljala o poročilu komisije za izdelavo novega statuta občine.

V Trbovljah so za uvod pripravili javno tribuno na temo »krajevna skupnost«, pripravili pa bodo še več javnih tribun, in sicer na teme ostalih poglavij iz osnutka novega statuta občine Trbovlje. V Hrastniku bodo do konca novembra pripravili dopolnjen osnutek novega statuta občine za javno razpravo; v začetku decembra pa bodo začeli z javnimi razpravami, in sicer na tribunah in v organizacijah SZML. Tudi v Litiji razpravljajo o osnutku statuta na tribunah, in sicer obravnavajo posamezna poglavja.

Zdaj bo treba zagotoviti, da se razprav udeleži kar največ občanov, da se tako zagotovi večja kvaliteta, tehtnost in aktualnost novih občinskih statutih. —Mn—

Medtem, ko bo gospodarstvo Zasavja doseglo letos skupaj okrog 55 milijard dinarjev družbenega bruto produkta, predvidevajo, da ga bo 1970. leta že okrog 90 milijard din. Računati je namreč treba na precejšnjo proizvodnjo v novi tovarni polprevodnikov »Iskre« v Zgornjih Trbovljah, na povečanje proizvodnje — ob rekonstrukcijskih delih in večjem izkoriščanju notranjih rezerv — pa v Hrastniku v Steklarni in Tovarni kemičnih izdelkov; v Trbovljah v Cementarni, Strojni tovarni in ELIT; v Zagorju ob Savi v Lesno industrijskem podjetju, tovarni »TEVE-VARNOST«, Industriji gradbenega materiala in v Tovarni elektroporcelana Izlake; v Litiji pa v Predilnici, Lesni industriji ter Industriji usnja Smartno in drugod.

Zaradi občutnih težav, ki so se in se še porajajo zaradi slabe cestne povezave v gospodarstvu Zasavja, so začeli 1960. leta z gradnjo nove zasavske ceste, ki bo po dograditvi najidealneje povezovala v celotni trasi Zasavje z Ljubljano, celjskim področjem in Posavjem ter Zasavje z avtomobilsko cesto Ljubljana-Zagreb, hkrati pa med seboj tudi vse štiri zasavske občine Litija, Zagorje ob Savi, Trbovlje in Hrastnik.

Program za gradnjo nove zasavske ceste predvideva ureditev nove cestne zveze na odseku od Ljubljane do Vidma-Krškega (nova zasavska cesta naj bi bila — med drugim — tudi vzporednica avto-

mobilske cesti Ljubljana-Zagreb); minimalni program pa zajema ureditev nove zasavske ceste na odseku od Ljubljane do Zidanega mosta.

Po zadnjih zagotovilih predstavnikov Okrajne skupščine Ljubljana in Sekretariata Socialistične republike Slovenije za promet je mogoče pričakovati, da bodo prihodnje leto nadaljevali z deli pri gradnji nove zasavske ceste v večji meri in da bo na voljo za dela okrog 3 milijarde din.

Po predvidevanjih bi nadaljevali z deli na dokončnem prebitju in asfaltiranju odseka Maljek-Zagorje ob Savi; na novo pa bi začeli z deli od Ljubljane proti Litiji, in sicer na odseku od Dolskega do Hotiča; predvidena pa je še gradnja novega mostu čez Savo v Zagorju ob Savi. V letih 1965 in 1966 (pred tem bo treba proučiti tudi

vprašanje trase na odseku od Hotiča do Litije) pa bi končali dela na odseku nove zasavske ceste do Dolskega; hkrati s tem pa intenzivno nadaljevali z gradnjo na odseku od Zagorja ob Savi do Zidanega mosta. Ker so zdaj izdelani načrti v glavnem le za odseke od Ljubljane do Litije, od Litije do Maljeka in od Maljeka do Zagorja ob Savi, bo treba zagotoviti, da bodo preostali potrebni načrti izdelani do spomladi 1964.

Nova Zasavska cesta je za zasavsko gospodarstvo in za njegov nadaljnji razvoj več kot nujna in potrebna. Zaradi tega, ker se železnica doslej še ni v zadostni meri prilagodila potrebam ter zaradi težav okrog pomanjkanja železniških vagonov, je namreč precejšnje število delovnih organizacij iz Zasavja preusmerilo prevoz izdelkov ter tudi reprodukcijskega

materiala iz železnice na cesti. V zvezi s tem pa se porajajo občutne težave, ki v precejšnji meri vplivajo na zmanjševanje proizvodnje. Ugotovljeno je namreč, da bi bila letos proizvodnja precej večja od predvidene, če bi imelo Zasavje boljše povezavo z ostalimi področji naše republike. Tako pa je gospodarska škoda zaradi slabe in nemogoče cestne povezave in stanja cest iz dneva v dan večja in občutnejša.

- Nadaljevanje del na novi
 - Zasavski cesti je za pri-
 - hodnje leto najvažnejša in
 - neodložljiva naloga. Za-
 - savsko gospodarstvo po-
 - trebuje boljše cestno po-
 - vezavo z ostalimi področji
 - naše republike; vsako na-
 - daljnje občutnejše pove-
 - čevanje proizvodnje in
 - družbenega bruto produk-
 - ta pa je ob sedanjih cest-
 - nih povezavah nemogoče!
- M. L.

Za 20-letnico II. zasedanja AVNOJ

V vseh štirih zasavskih občinah — v Trbovljah, Hrastniku, Zagorju ob Savi in Litiji — so že izdelali okvirne programe prireditve na čast 20-letnice zgodovinskega II. zasedanja AVNOJ.

V Trbovljah, Hrastniku, Zagorju ob Savi in Litiji bodo v mesecu novembru pripravili več deset kulturnih prireditev, pravzaprav pregledov kulturne dejavnosti. Po

organizacijah SZDL, ZMS in po delovnih organizacijah bodo pripravili razgovore, na katerih bodo obravnavali aktualna gospodarska vprašanja (Nadaljevanje na 2. strani)

Poklonili smo se spomenu

Prvi november — dan mrtvih — praznik minevanja in življenja!

Tudi letos so pripravile organizacije Socialistične zveze, Zveze združenja borcev NOV, delovni kolektivi, šolska mladina in drugi v vseh štirih zasavskih občinah vrsto komemoracij za dan mrtvih. Na njih so sodelovali pevci, godbeniki in recitatorji; predstavniki družbeno-političnih organizacij, delovnih kolektivov in šol pa so k spomenikom polagali vence in cvetje. Komemoracije so se zvrstile od Dola pri Hrastniku do Javorskega Pila nad Litijo, na nekdanji nemško-italijanski meji, kjer je našlo septembra 1944 svoj zadnji dom 60 borcev Cankarjeve brigade, ko se je prebijala čez

mejo. Bile so pred spomenikom v Hrastniku, na trboveljskem pokopališču, na žagorskem pokopališču in pri spomeniku talcev, na Lokah in v požejski Orehovi, pri spomeniku v Litiji in na litijemskem pokopališču ter pri spomeniku v Smartnem. Se in še bi lahko naštevali. Ni bilo spomenika niti spominske plošče, ki je ne bi v teh dneh obiskali in se poklonili spomenu mrtvih.

Tudi pionirji z vseh zasavskih osnovnih šol so okrasili grobove in spomenike s poznim jesenskim cvetjem in z vencem.

Podoben kot vsa leta doslej smo se tudi letos v Zasavju dostojno poklonili spomenu vseh, ki jih ni več med nami!

KRONIKA TEDNA

POVABILO ZA SALLAUMINES

TRBOVLJE — Na zadnji seji občinske skupščine Trbovlje so odborniki soglasno potrdili povabilo predstavnikom občine Sallaumines naj bi obiščejo Trbovlje za prihodnji občinski praznik 1. junij. Kot smo že poročali so predstavniki trboveljske občine skupno z Veselim rudarji pred nedavnim obiskali ta kraj v Severni Franciji, kjer živi precej slovenskih rudarjev in navezali z njimi prijateljske stike.

Razgovor o načrtih za delo

(r) HRASTNIK — Izvršni odbor občinskega odbora SZDL Hrastnik je včeraj skupaj s predsedniki krajevnih organizacij SZDL razpravljalo o dosedanjem delu ter o načrtih za delo v prihodnje, pri čemer je sklenil dati poudarek izdelavi in razpravam o statutih.

Letna konferenca ObSS Litija

(n) LITJA — V torek je bila tu redna letna konferenca občinskega sindikalnega sveta Litija, na njej pa so

razpravljali o vlogi sindikalnih organizacij v novih pogojih gospodarjenja ter o izdelavi osnutkov statutih delovnih organizacij in prehodu na 42-urni delovni teden. — O konferenci bomo še poročali.

Javna oddaja o prometnih predpisih

(ma) ZAGORJE — Komisija za vzgojo in varnost v prometu pri Občinski skupščini Zagorje ob Savi bo priredila v petek v Delavskem domu javni nastop »Ali poznaš prometne predpise?« V okviru prometne akcije Zavarujmo otroke v prometu. Na oddaji bodo nastopili učenci sedmih osnovnih šol s področja zagorske občine.

Za 20-letničo II. zasedanja AVNOJ

(Nadalejevanje s 1. strani)

nja in vprašanja nadaljnjega razvoja našega družbenega in ekonomskega sistema ter utrjevanja delavskega in družbenega upravljanja; hkrati pa bodo razpravljali tudi o najpomembnejših samoupravnih dokumentih v obliki, tako o statutih krajevnih skupnosti, delovnih organizacij in občin.

Zasavje bo 20-letnico zgodovinskega II. zasedanja AVNOJ proslavilo tudi z nekaterimi pomembnimi delovnimi zmagami. Ob tej priložnosti bodo namreč v Trbovljah izročili namenu nov prepotrebni otroški oddelček Bolnice; ELIT se bo vselil v nove tovarniške prostore v Zgornjih Trbovljah; v Trbovlje bo pa prenešen tudi del proizvodnje nove tovarne polprevodnikov.

V vseh štirih zasavskih občinah bodo pripravili tudi slavnostna zasedanja organov samoupravljanja v delovnih organizacijah, seje vodstev organizacij in drugo. Slavnostna zasedanja pa bodo sklicale tudi občinske skupščine vseh štirih zasavskih občin in nanje povabile dosedanje odbornike občinskih ljudskih odborov, predstavnike družbeno-političnih in delovnih organizacij ter zaslužne občane za naš razvoj.

Zraven tega bodo v Trbovljah odprli razstavo likovnih del slikarjev — amaterjev, v kolikor bo dokončan dokumentarni film o Trbovljah, pa bodo pripravili tudi premiero tega filma. V Hrastniku bo Strelska družina Hrastnik odprla novo strelišče za malokalibrsko puško in razvila društveno zastavo. Po vseh občinskih središčih in v večjih naseljih pa bodo na dan pred 29. novembrom slavnostne akademije. Praznovanje pa pripravljajo še po šolah, organizacijah SZDL, kolektivih in v Svobodah ter prosvetnih društvih.

Pred 29. novembrom bo izšla tudi posebna številka »Zasavskega tednika«, v kateri bo prikazan razvoj Zasavja v zadnjih 18 letih.

Zasavski TEDNIK

Ustanovljen decembra 1947 — Glasilo občinskih odb. SZDL Hrastnik, Litija, Trbovlje, Zagorje ob Savi — Glavni in odgovorni urednik Marijan LIPOVSEK — Uredja uredniški odbor — Uredništvo in uprava Trbovlje, Trg revolucije 11/II, telefon 80-191 — Račun pri NB mezna številka 20 din — Naročnina: mesečno 60 din, četrtletna 180 din, polletna 360 din, letna 720 din — Poštnina plačana v gotovini — List tiska CP »Gorenjski tisk« v Kranju — Nenaročeniški rokopisov in fotografij ne vračamo

ZASAVSKI REVIRJI U JULIJU 1941. LETA

Lojze Požun:

Krenili so čez Slačnik, blizu Sušnika prečkali glavno trboveljsko cesto in se čez Tretjo etažo povzpeli na tako imenovane Kipe, kjer jih je že pričakoval Pečnik.

O omenjenih francoskih puškah je znano, da so si jih bili prostovoljci iz Šostanja okrog 11. aprila 1941 na svoji poti proti Dolenjski (kjer so se nameravali priključiti bivši jugoslovanski vojski), prilaistili v St. Pavlu. Na Sv. Planini so se ti sestali s trboveljsko skupino približno tridesetih komunistov, ki so se umaknili v ilegalno, da bi se izognili represalijam ob prihodu nemškega okupatorja. Med nje je prav takrat prišel Slavko Slander na svoji poti iz Trebnjega, kjer se je 11. aprila sestal z Borisom Zihelom in Viktorjem Stoparjem. Na Sv. Planini so se nato dogovorili, da se zaradi splošnega razsula jugoslovanske vojske šostanjski prostovoljci vrnejo proti domu, puške pa spravijo. Pri deponiranju pušk je bil navzoč tudi Vili Vresk iz Trbovelj in tako so se revirski borci z njimi pozneje tudi oborožili.

Da bi četo oskrbeli z razstrelivom, sta se Sergej Kraigher in Janez Pečnik, sekretar Trboveljskega mestnega komiteta KPS, ki je po prihodu iz nemškega zaporja v Laškem ostal še v legalni, dogovorila za izpraznitev priročnega skladišča razstreliva na Dukičevem dnevnem delovišču pod Bukovo goro v Trbovljah. Pečniku so bile razmere še posebno znane, ker je bil tam zaposlen. Iz čete so se za akcijo prostovoljno priglasili Lojze Ribič, Viktor Umek in Tone Pivec. Iz taborišča pri St. Lenartu so se odpravili v soboto, 26. julija zvečer.

V skalo vzdano skladišče je sicer nadzoroval nočni čuvaj Jauk s psom, ki pa se je tisto noč zadrževal v bližnji obratni pisarni. Ko so si z upogitvijo zaščitne železne pregrade izsilili dostop do železnih vrat, so jih poskušali odkleniti. Ker pa jim to ni uspelo, so s tračnikom in nato še s kolom toliko odvihnil spodnji vogal vrat, da so se lahko splazili v notranjost. Odnesli so 21 kg kamniktita amonala in 1 kg kamniktita II, pustili pa 10 kg kamniktita II, ki ni bil za rabo. Z zaplenjenim razstrelivom so se razen Pečnika, ki je odšel po svojih opravkih, po isti poti vrnili k St. Lenartu do Kudrove, po domače Krvavičnikove domačije, kjer se je četa zadrževala. Vskladiščili so ga v dobro skrito skalno votlino, kakih štiristo metrov pod vrhom Krvavice. Zaradi uspešno izvedene akcije so bili nato dopolnjeni vsi trije pred zborom pohvaljeni.

Delavci so odkrili vlom pod Bukovo goro šele v ponedeljek, 28. julija ob šestih zjutraj, ko so prišli na delo. Orožniška preiskava ni uspela. Zaradi deževnega vremena tudi policijski pes železniške zaščitne policije iz Graza ni našel nobenih sledov za storilce.

Z delom zaplenjenega materiala je skupina treh borcev, ki so jo sestavljali Johan Strojnik kot vodja, Ivo Šorn in Jože Umek že naslednjo noč, 27. julija, nekaj minut pred pol dvanajsto uro ponoči razstrelila železniško progo blizu trboveljske elektrarne (km 512,56). Na enem tiru so izstrelili pol metra tračnice, na drugem tiru pa zaradi okvarjene vžigalne vrvice ni prišlo do eksplozije. Strokovnjak, ki so ga Nemci poklicali, da je odstranil razstrelivo, je izjavil, da je bila sabotaža opravljena mojstrsko. Nerazstreljeni eksploziv je bil dolg 45 cm ter dva in pol kilograma težak; v dvojnem papirnem ovoju je bilo povezanih 20 nabojev kamniktita I in 11 nabojev kamniktita II, ovoj sam pa privezan z bakreno žico na notranjo stran tračnice. Skodo so Nemci popravili proti jutru. Za razstrelitev so Nemci osumili Strojnika, Ribiča in Jožeta Umeka.

Tisto noč naj bi druga skupina partizanov razstrelila tudi eno največjih skal nad progo Trbovlje-Hrastnik. Skalo so sicer razstrelili, ni se pa zrušila na železniško progo. Istočasno kot pri Trbovljah so tudi zagorski diverzanti legalci zamirali med postajami Zagorje in Savo pod »Ribjo pečjo« (km 385,7 — 385,8), kakih 300 m od zagorske postaje, približno sedem metrov visok podporni zid tik nad reko Savo. Za to prvo večje sabotažno dejanje so se dobro pripravili. Nekaj razstreliva je preskrbel Feliks Pečar, ki je bil strelni mojster pri rudniku v Kotredežu, nekaj Franc Savšek, vžigalno vrvice pa Drago Žerko. Ko so si ogledovali železniško progo, so se odločili za omenjeni podporni zid, pa čeprav je bila železniška čuvajnica v bližini. Razstrelivo so jim na dogovorjeno mesto prinesle iz Zagorja Anica in Poldi Pečarjevi ter Erna Zekar, napravljene kot kmečke ženice s košarami. Material je pri železniški postaji prevzel Jože Kladivar, minirala sta Feliks Pečar in Drago Žerko, na drugi strani pa je siražil Viktor Oven. Ker sta minirja med svojim opravilom zaslišala detonacijo

iz trboveljske smeri, sta z delom tako hitela, da sta pozabila vreči v Savo eno košaro. Zagorska skupina se je bila namreč dogovorila s trboveljskimi partizani za istočasno razstrelitev proge. Po opravljeni razstrelitvi so se Zagorjani umaknili naravnost v hrib nad progo in proti Držini, tako da so bili čez kako uro že v Dolenji vasi, kjer so na baraki pri Kerinu počakali do zore in se nato razšli po svojih domovih v Zagorje. Ker je Drago Žerko skril aktovko pod Pečarjevo skalo in so se bali, da bi jih Nemci ob preiskavi odkrili, je Jože Kladivar poslal zjutraj svojega mlajšega brata Bibija kositi na tisto mesto, tako je obenem odnesel tudi aktovko.

V podpornem zidu sta v višini enega in pol metra zaznali po dve 4 kubične metre veliki lijakasti luknji, ki sta tako ogrožali promet, da so morali Nemci uvesti enotirno vožnjo. Vkljub temu, da je okupator takoj poskusil vse, da bi zasledil storilce, mu to ni uspelo. Našli so pozabljeno košaro in košček vžigalne vrvice. Skodo so ocenili na 150 mark.

Ko je višji orožniški stražmojster z zagorske orožniške postaje Kajetan Springer poročal o razstrelitvi in predlagal najno okrepitev orožniške postojanke, je zaključil: »... Z razpoloženjem prebivalstva nismo zadovoljni. Ljudje so sicer lojalni, vendar naproti nemškim oblastem in ukrepom zadržani. Večina delavstva simpatizira z Rusijo«.

Kakor v Trbovljah in Zagorju tudi orožniki iz Zidanega mosta niso izsledili storilcev, ki so isto noč poskušali med Hrastnikom in Zidanim mostom napasti tovorni vlak. Iz gozda nad progo so odvrgli nanj neko razstrelivo — verjetno ročne bombe — ki je pa predčasno eksplodiralo in ni napravilo večje škode. Ta napad je izvršila skupina študentov iz Zidanega mosta, v kateri sta bila tudi Franc Sunta iz Sv. Jurija v Gorah in Tone Bastič iz Suhadola nad Zidanim mostom. Pač pa so orožniki v Zidanem mostu prijeli študenta Poldeta Vebra in Lojzeta Milnarja naslednjo noč 29. julija, ko so ju zaslišali pri nalepljanju propagandnih letakov. Leta sta po lastnih izjavah dobila od mladince Milana Zupana iz Celja.

Po poročilu vodje trboveljskega orožniškega okrožja 1. avgusta 1941 poveljniku žandarmerije pri šefu civilne uprave v Mariboru je bil »splošni politični položaj v industrijskem področju Trbovelj, Hrastnika, Zagorja, Zidanega mosta in Radeč še vedno skrajno napet. Medtem ko se je do vojne z Rusijo tudi delavstvo v omenjenih krajih zadržalo lojalno ali vsaj ni izstopalo odkrito sovražno, je že od začetka junija občutili močno komunistično propagandno dejavnost, širjenje najraznovrstnejših govoril proti Reichu, pisanje komunističnih gesel (srp, kladivo in pod.) po zidovih ... Po zbranih poročilih predpostavljamo, da je centrala teh prenapetosti v Ljubljani. Dejavnost propagandistov je še večja zaradi bližine meje, nad katero nimamo pregleda in ker ne moremo na ono stran. Zadnje dni smo v Trbovljah, Zidanem mostu in Radečah pozapri večje število komunistov, v Trbovljah tudi sorodnike pobeglih komunistov in upamo, da bomo s temi ukrepi preprečili nadaljnja teroristična dejanja. Zadnjega julija objavljene lepake o ustrelitvi desetih ljudi iz Krškega povsod skrbno prebirajo. Reakcija na te potrebne ukrepe zaenkrat še ni znana, drži pa, da delujejo zastrašujoče in da po gozdovih tavajoči komunisti ne bodo smeli priti več na plan ...«

30. julija so prestavili iz Celja v Trbovlje oddelek motoriziranega orožništva, naslednjega dne pa še trideset mož 72. policijskega bataljona, ki naj bi s pomnoženimi dnevnimi in nočnimi patruljami, hišnimi preiskavami in aretacijami pripomogli k udušenju vedno večjega in splošnega odpora prebivalstva.

Po nesrečnem naključju je ena teh patrulj prve dni avgusta prestregla nad Trbovljami devetnajstletnega Iva Juvana, kurirja Trboveljske partizanske čete, ki je skrbel za povezavo z dolinsko organizacijo ter zbrani denar, živež, obleko, orožje in municijo odnašal na javko k Jožetu Novaku in Klek ali do gostilničarke Zofije Zavrašek na Sv. Planino. Prijeli so ga s polnim nahrbtnikom. Ob preiskavi so našli pri njem zapiske s polmenskimi seznamom zbiralec in popisom, kaj je kdo zbral in mu oddal. Ko so ga zaslišali in pretepli, se je najprej dobro zadržal in so Nemci tako le na podlagi spiskov aretirali okrog trideset Trboveljčanov, jih odvedli v celjski Stari pisker in od tam večidel v Mauthausen. Pozneje pa je Juvan klonil in se šopiril po Trbovljah v okupatorjevi uniformi.

(Se nadaljuje)

Sveti občinski skupščini v osnutkih statutarov zasavskih občin

V 104. členu Ustave Socialistične republike Slovenije je določeno, da so sveti politično izvršilni organi družbenega samoupravljanja na področju, za katero so ustanovljeni. Za svoje delo so odgovorni občinski skupščini. Svete občinske skupščine sestavljajo člani, ki jih delegirajo vanje delovne in druge organizacije ter člani, ki jih izvoli občinska skupščina izmed svojih članov in izmed drugih oseb.

Sestavljavci osnutkov novih statutarov občin v Zasavju so v osnutke zapisali pod poglavje »Sveti občinske skupščine« v večini primerov formulacije iz Ustave Socialistične republike Slovenije.

- Sveti pri občinskih skup-
- ščinah v vseh štirih za-
- savskih občinah so z do-
- sedanjim večletnim delom
- povsem opravičili svoj
- obstoj. Vloga svetov se je
- v zadnjih letih večala,
- hkrati s tem pa so se po-
- javljale tudi zahteve po
- povečanju števila svetov
- in ustanavljanju novih
- svetov, čemur je bilo v
- precejšnjem številu pri-
- merov tudi ugodeno. Sveti
- so se pokazali kot potreb-
- ni za uspešno delo uprav-
- nih organov občinskih
- skupščin in v pripravah
- gradiva za zasedanja ob-
- činskih skupščin in njihov-
- vih zborov; še posebej pa
- so se pokazali za uspešne
- tudi pri reševanju števil-
- ne problematike s svojih
- delovnih področij.

Hrastničani so npr. v osnutku novega statuta občine Hrastnik napisali, da sveti občinske skupščine na svo-

jem področju skrbijo za to, da se izvršujejo zakoni in drugi predpisi širših teritorialnih skupnosti; skrbijo, da se izvršujejo predpisi občinske skupščine in njene smernice za izvrševanje teh predpisov; izdajajo odredbe in upravnna navodila za izvrševanje predpisov občinske skupščine; izdajajo odredbe in navodila za izvrševanje zakonov in drugih predpisov širših teritorialnih skupnosti, če so za to pooblašteni; obravnavajo vprašanja iz svojega delovnega področja, dajejo smernice za delo ustreznih upravnih organov in nadzorujejo izvajanje svojih sklepov; predlagajo občinski skupščini, da izda predpise in druge akte in da odredi potrebne ukrepe; predlagajo ustanovitve, združitve in ukinitve delovnih organizacij; dajejo soglasja in pritrditve iz pristojnosti občinske skupščine, razen če spada to v iz-

ključno pristojnost občinske skupščine ali drugih organov; opravljajo druge izvršilne zadeve, ki so z zakoni ali drugimi predpisi organov širših teritorialnih skupnosti, s statutom občine ali s predpisi občinske skupščine dane v njihovo pristojnost; imenuje in razrešuje predsednike in člane upravnih komisij občinske skupščine; dajejo občinski skupščini svoja mnenja ob volitvah organov družbenega upravljanja; izvršujejo pravice ustanovitve, razpisa, likvidacije, prenehanja in preoblikovanja nad delom zavodov, ki opravljajo dela s tega področja, za katere je pristojen svet, če ni z aktom o ustanovitvi določen za to kak drug organ; opravljajo druge zadeve, za katere so pristojni po veljavnih predpisih in predpisih občinske skupščine.

Trboveljčani pa so v osnutku novega statuta občine Trbovlje zapisali, da so sveti oblika udeležbe občanov pri izvrševanju oblasti. Kot teritorialni organi družbenega samoupravljanja sveti usmerjajo delo organov družbenega upravljanja na področju občine; skrbijo za koordinacijo nad temi organi, kadar se rešujejo vprašanja skupnega interesa; spodbujajo iniciative in izdajajo priporočila za njihovo delo. Sveti sodelujejo z organi družbenega samoupravljanja, Socialistično zvezo delovnega ljudstva in drugimi družbeno-političnimi organizacijami s tem, da se z njimi posvetujejo, kličejo njihove zastopnike na seje ter se poslužujejo drugih oblik povezovanja. Vsako leto dajejo sveti poročilo o svojem delu občinski skupščini; članj sveta, ki so delegirani, pa organom družbenega upravljanja in družbeno-političnim organizacijam, ki so jih delegirale.

Litijani so zapisali med drugim v osnutek novega statuta občine Litija, da pri opravljanju zadev s področja sodelujejo sveti z gospodarskimi in družbenimi organizacijami ter zavodi, ki delajo na tem področju. Te organizacije in zavodi imajo pravico dajati svetu predloge in pripombe o posameznih vprašanjih z njihovega področja. Svet mora take predloge in pripombe obravnavati na svoji prvi prihodnji seji in obvestiti predlagatelja o sprejetih sklepih.

Del formulacij o svetih občinskih skupščin v osnutkih novih statutarov občin v Zasavju je še preveč splošen in premalo konkreten ter ne odraža dejanskega stanja in vseh nalog, čeprav je kazno, da so sveti nadvse potrebni za dobro delo občinskih skupščin in njihovih organov. Seveda pa so zdaj v teku tudi dela, da sestavljavci osnutkov statutarov določbe vskladijo z Ustavo SRS in SFRJ.

Občinske skupščine in posamezni zbori bodo prav gotovo tudi v prihodnje večkrat razpravljali o poročilih in analizah, o stanju in problemih s posameznih področij družbenega življenja, o izpolnjevanju nalog delovnih organizacij, o vprašanjih, ki so pomembna za organe družbenega upravljanja ter dalj priporočila delovnim in drugim organizacijam. Ne oziraje se na to, ali gre za razpravo, zaključek ali predpis o posameznih problemih, bodo sveti tudi v prihodnje tisti organi, ki bodo predlagali občinski skupščinam oziroma posameznim zborom sprejem predpisov in zaključkov. Ker v nekaterih osnutkih novih statutarov občin v Zasavju predvidevajo možnost, da bodo družbeno-politične organizacije in or-

gani družbenega upravljanja predlagali občinski skupščinam določena priporočila oz. sklepe, bodo morali ta priporočila oz. sklepe sveti najprej predhodno temeljito proučiti in o tem podrobneje poročati, da se bo s tem omogočilo kar najuspešnejše delo občinskih skupščin.

Iz dosedanje prakse tudi izhaja, da se bodo morali sveti pri občinskih skupščinah — mnogo bolj kot doslej — zavzeti za dosledno izvajanje priporočil in sklepov občinskih skupščin oz. posameznih zborov. Seje svetov bodo morale biti pogostejše, gradivo zanje pa tudi skrbno pripravljeno, da bodo tako razprave na sejah svetov bolj temeljite in predlogi kar najboljše. Sicer pa se bodo morali sveti pri občinskih skupščinah v prihodnje tudi mnogo bolj zavzeti za reševanje problemov, ki se porajajo na posameznih delovnih področjih svetov.

S tem, da so občinske skupščine v vseh štirih zasavskih občinah imenovali nove predsednike in člane svetov, so do sprejema novih statutarov občin dejansko dopovsod so se odločili za ločili število svetov. Skoro zmanjšanje števila svetov in za povečanje delovnih področij posameznih svetov. Z ozirom na to, da se z zniževanjem števila svetov zmanjšuje možnost širšega družbenega samoupravljanja, bi kazalo zdaj podrobneje spregovoriti o tem, koliko svetov naj v prihodnje deluje pri občinskih skupščinah v Zasavju.

Zdaj deluje pri občinskih skupščinah Trbovlje in Litija po 13 svetov, pri občinskih skupščinah Zagorje ob Savi in Hrastnik pa po 11 svetov. Nekateri menijo, da bi kazalo iz pristojnosti svetov za kmetijstvo, gozdarstvo, lov in ribolov izločiti gozdarstvo. Sicer pa bi bilo treba proučiti tudi vprašanje upravičenosti obstoja skupnih svetov za šolstvo, prosveto in kulturo pri nekaterih občinskih skupščinah, saj se dogaja, da na sejah teh svetov največ ali pa celo samo razpravljajo o vprašanjih šolstva. Treba bo proučiti tudi druge predloge za številčno stanje svetov.

V kratkem bodo v vseh štirih zasavskih občinah nadaljevali z razpravami o osnutkih novih statutarov občin. Ko bodo na vrsti razprave o svetih, bo treba vzporedno proučiti tudi obstoj in delokrog številnih skladov ter odnos upravnih odborov skladov do svetov, posameznih zborov in občinskih skupščin. Z ozirom na številne sklade bi morda kazalo razmišljati tudi o tem, da bi nekaj skladov ukinili in prenesli pristojnosti na svete oz. da bi na svete prenesli vsaj politiko izvrševanja finančnih načrtov posameznih skladov.

-Mn-

Veliko dela za krajeвне skupnosti

Krajevne skupnosti bi se morale čimprej lotiti izdelave svojih statutarov. Ni namreč prav, da skoraj povsod čakajo na občinski statut, da bi nato po njem in v njegovih okvirih izdelali statute v krajevnih skupnostih.

Občinski statut lahko namreč nudi res najosnovnejše okvire statutom krajevnih skupnosti, specifičnosti pa nikakor ne.

Krajevne skupnosti imajo že sedaj na voljo svoje stare statute, prav tako predosnutek občinskih statutarov, predvsem pa dosedanje izkušnje na terenu. Nemogoče je, da bi krajevne skupnosti izdelale ali sprejemale statute po nekem kopitu ali receptu.

V statutih krajevnih skupnosti morajo biti predvsem specifičnosti posameznih krajevnih skupnosti, statuti pa naj vsebujejo organizacijo krajeвне skupnosti, urejajo naj odnose med krajevno skupnostjo in servisi na terenu in naj zajamejo vse družbeno življenje na območju skupnosti — ne samo komunalno, marveč tudi vse druge oblike.

Pojavlja se vprašanje, kdo bo izdelal osnutek statutarov krajevnih skupnosti. Zaman bi bilo pričakovati, da bi te statute izdelali nekaki »občinski pravniki«, pa tudi prav ne bi bilo tako. Statut morajo izdelati ljudje na te-

renu. Vendar marsikje ali skoraj povsod po krajevnih skupnostih nimajo na voljo strokovnjakov, ki bi bili profesionalni uslužbenci krajevnih skupnosti. Zato mora biti izdelava osnutkov statutarov del političnega aktivna na terenu. V njem pa se lahko zberejo mnogi strokovnjaki, ki bodo lahko vsak po svoji plati sestavili osnutek statuta svoje krajeвне skupnosti.

Krajevne skupnosti čaka veliko dela tudi na drugih področjih. Izkušnje kažejo, da bi krajevne skupnosti morale razpravljati o delovanju potrošniških svetov, ki doslej niso bili preveč živahni. Prav tako gre za servise

na terenu. Le-tj so še vedno brez pravega družbenega organa. V prihodnje naj bi svete ali upravne odbore servisov sestavljalo tudi več državljanov izven servisa, kar bi poslovanje servisov nedvomno še bolj prilagodilo potrebam državljanov.

Dejavnosti, ki se ponujajo krajevnim skupnostim je kajpak še cela vrsta. Važno je, da krajevne skupnosti pri svojem delu zagrabijo tam, kjer specifične razmere v kraju najbolj zahtevajo določeno aktivnost. Mestne krajevne skupnosti, ki so svojo dejavnost doslej usmerile predvsem v razne servise in dosegle tudi lepe uspehe, naj bi začele iskati ustrezne oblike za sodelovanje med delovnimi organizacijami in krajevno skupnostjo itd. Nekateri krajevne skupnosti bi se morale začeti ukvarjati tudi s turizmom in drugim. Predvsem tam, kjer pa delo krajevnih skupnosti nikakor ne more z mrtve točke, pa je treba poslušati mnenje državljanov in s poslušom ugotoviti predmet dela, ki bo v krajevne skupnosti vnesel živahnost in jih »postavil na noge«.

S. P.

Specializacija trgovske mreže

Veletrgovina »Mercator« iz Ljubljane ima v Litiji poslovno enoto, ki že dve leti uresničuje program investicij v želji, da modernizira obstoječo trgovsko mrežo.

Letos so namenili za ureditve lokalov 30 milijonov din, do konca leta pa bodo porabili še nadaljnjih 10 milijonov din. Z doslej porabljenimi sredstvi je bila urejena sodobna trgovina za tekstilno blago, pletenine in perilo v Smartnem. Podobna trgovina je bila pred kratkim odprta tudi na Valvazorjevem trgu, omeniti pa velja, da je ta samopostrežnega tipa. Letos je bila v Litiji pri savskem mostu odprta druga samopostrežna trgovina s prehranbenimi artikli. Do konca leta pa bodo uredili samopostrežno trgovino še v Smartnem. V načrtu pa je še adaptacija trgovine »Sava«, v kateri prodajajo železnino, po preureditvi pa bo v njej na voljo elektrotehnični material, radijski in televizijski sprejemniki in gospodinjne potreščine. Take trgovine do sedaj v Litiji ni bilo.

Z navedenimi adaptacijami bodo vse poslovalnice »Mercatorja« v Litiji in Smartnem sodobno urejene. Že letos beleži litjska poslovna enota »Mercatorja« občuten porast prometa. Računajo, da bodo letos ustvarili okrog 900 milijonov din prometa, računajo pa, da bo promet prihodnje leto že presegel 1 milijardo din.

Že doslej opravljena adaptacijska in preureditvena dela ter občuten porast prometa v novih prodajalnah kažejo, da je bila povsem utemeljena pridružitev trgovskega podjetja »Litija« k večjemu podjetju — veletrgovini »Mercator«, v okviru katere je mogoče lažje izvajati program modernizacije in specializacije trgovske mreže na področju litjske občine.

Novo področje dela - obrati

Na Rudniku rjavega premoga Trbovlje - Hrastnik namenljajo zadnja leta vse večji poudarek kadrovsko-socialni službi; organi delavskega samoupravljanja pa skoro na vseh zasedanjih razpravljajo o kadrovskih problemih in službi HTV pri delu.

Letos so v tej delovni organizaciji dosegli pomembne uspehe pri zmanjševanju števila poškodb in bolezni. Prav tako pa se je zmanjšalo tudi število izgubljenih dni zaradi bolezni in nesreč. V prvih devetih mesecih letos je bilo namreč izgubljeno okrog 15.000 delovnih dni manj, kot v istem razdobju lani, v prvem polletju letos pa so samo v osnovni dejavnosti zabeležili za 10.930 manj izgubljenih delovnih dni zaradi bolezni in nesreč. V primerjavi z razdobjem januar — junij 1962 se je v prvih šestih mesecih letos znižal bolniški stalež zaradi bolezni od 5,70 % na 3,60 %; bolniški

Na sobotni seji občinske skupščine Hrastnik so razpravljali med drugim tudi o devetmesečni realizaciji gospodarstva v občini. Tako je gospodarstvo kot celota doseglo v tem obdobju 75,4 odstotka letnega plana. To pa je za 27,8% več kot v lanskih devetih mesecih. Število zaposlenih se je zmanjšalo za 1,9% v primerjavi s preteklim obdobjem, oziroma se giblje za 4,1% nad planskim predvidevanjem. Narodni dohodek je bil dosežen v višini 81,9 odstotka. Izvoz je bil presežen za 10,1% oziroma je bil dosežen v višini 85,1 odstotka od planiranega za celo leto, torej se je povečal za 67,8% v primerjavi s preteklim obračunskim obdobjem. Tudi čisti dohodek se giblje nad predvidevanji družbenega plana, saj je bil v prvih devetih mesecih dosežen že v višini 80,2% od planiranega za celo leto. Edino, kar se ni doseglo, je ostanek čistega dohodka za sklade, ki je bil dosežen le v višini 66%.

Med posameznimi delovnimi organizacijami je Steklarna dosegla precej ugodne proizvodne rezultate, vendar pa se pojavljajo problemi, ki pa so permanentnega značaja. V tovarni si prizadevajo, da bi čimprej pričeli z rekonstrukcijo podjetja, kar bi občutno vplivalo na boljše in večjo proizvodnjo.

Tovarna kemičnih izdelkov ne izpolnjuje planskih nalog, na kar vplivajo objektivni vzroki, ki pa jih kolektiv sam ne more reševati. Tako je bil v prvem tromesečju precejšen izpad na proizvodnji fosfornih soli, ko podjetje ni moglo zaradi prenasitosti tržišča iz uvoza proizvajati s polno kapaciteto. Poseben problem pa so prodajne cene, ki so za fosforne soli plafonirane, pri drugih proizvodih pa za 16,8 odstotka nižje kot lani. Na nižji bruto produkt vpliva v veliki meri tudi izvoz, ki je devizno sicer precej visoko dosežen, pri dinarskem obračunu pa daje za 25—30 odstotkov nižjo realizacijo kot na domačem tržišču.

Tudi trgovina dosega v letošnjih devetih mesecih ugodne rezultate, pa tudi v gostinstvu kaže bolje kot lani. V Komunalno obrtnem podjetju »Kop« Hrastnik so doslej uspeli nadoknaditi zamujeno iz začetka leta.

Občinska skupščina Hrastnik je na sobotni seji sprejela tudi nekatera priporočila, in sicer na predlog sveta za industrijo in obrt občinske skupščine. Tako naj bi delovni kolektiv storili vse potrebno za čim večjo proizvodnjo in storitev. Delovne organizacije naj tudi preanalizirajo poslovne stroške ter store vse potrebno, da bi se ti stroški zmanjšali. Skrbeti bo tudi treba, da bodo statuti delovnih organizacij pravočasno končani, kakor tudi, da se čimprej začne z izdelavo analize za prehod na 42-urni delavnik, družbenega plana za leto 1964 in sedemletnih perspektivnih planov gospodarskega razvoja tam, kjer predlogi še niso izdelani. P. B.

PREBERITE TUDI TO!

Nad 47.000 ton

premoga več kot lani

(r) HRASTNIK — V prvih devetih mesecih letos so v Steklarni Hrastnik s proizvodnjo 6.841 ton izdelkov dosegli 73,6 % plana fizičnega obsega proizvodnje, proizvodnja pa je bila za 500 ton večja od lanske letošnje. V Tovarni kemičnih izdelkov v Hrastniku so v tem obdobju proizvedli 32.190 ton izdelkov in s tem dosegli 72,7 % letnega plana proizvodnje, ki je večja za skoro 3.900 ton od proizvodnje, dosežene do konca septembra lani. Na hrastniških obratih Rudnika rjavega premoga Trbovlje - Hrastnik pa so nakopali v razdobju januar — september že 454.690 ton rjavega premoga (letni plan 520.000 ton), s čimer so dosegli 87,3 % predvidenega letnega plana proizvodnje in nakopali nad 47.000 ton premoga več kot v prvih devetih mesecih lani.

Odobreno posojilo

Industriji usnja

Smartno

(n) LITJA — Upravni odbor Splošne gospodarske banke Socialistične republike Slovenije je na seji 30. oktobra odobril Industriji usnja,

krzna, konfekcije in lahke obutve iz Smartna pri Litiji 127,3 milijona din posojila za rekonstrukcijo proizvodnih enot krzna, divjačine, konfekcijskega krzna, velurja in krznene lahke konfekcije.

Kmetijski obrat
Ostenk samostojen

(pb) TRBOVLJE — Občinska skupščina Trbovlje je na svoji zadnji seji sprejela sklep, da se živinorejski obrat Ostenk osamosvoji. Doslej je namreč deloval v sklopu Kmetijske zadruge Trbovlje. Ta obrat se bo tudi v prihodnje ukvarjal z živinorejsko proizvodnjo, pospeševal naj bi tudi kooperacijo z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci glede vzreje živine in živinske krme, opravljal pa naj bi tudi nakup in odkup živine. Kmetijski obrat Ostenk je postal samostojen s 1. novembrom.

Za 23,5 % več hidrata

(ma) ZAGORJE — V Industriji gradbenega materiala v Zagorju ob Savi so v mesecu oktobru proizvedli 6.033 t žganega kosovnega in 2.841 t hidriranega apna. Proizvodnja hidriranega apna je za 23,5 % nad predvideno.

stalež zaradi nesreč pa v isti primerjavi od 2,1 % na 1,9 %.

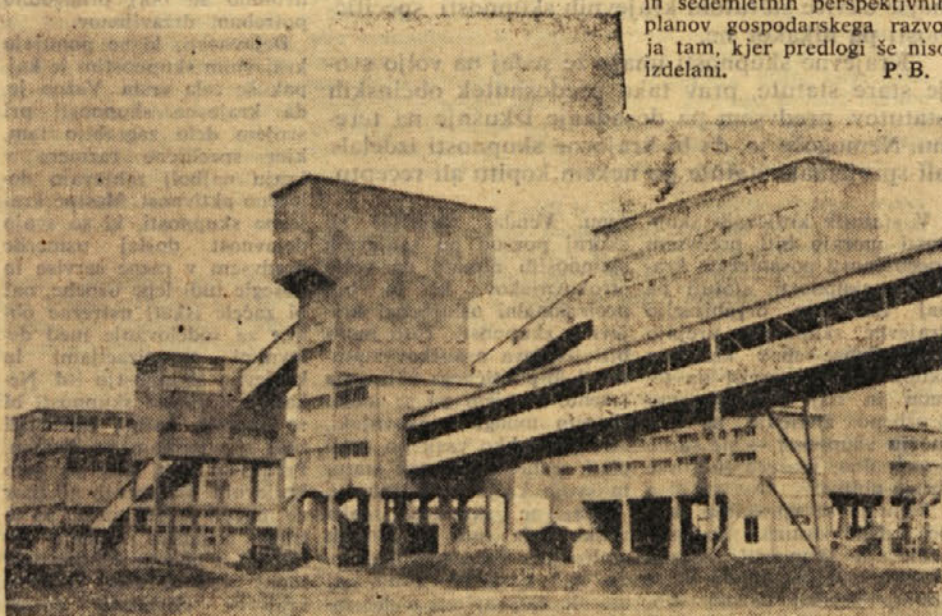
Rudnik rjavega premoga Trbovlje - Hrastnik, podobno kot ostale organizacije v Zasavju, sodeluje pri izvajanju zdravstvenega zavarovanja. V prvih devetih mesecih so izplačali za nad 440.000 din več sredstev, kot so jih dobili na račun odstopljenega dela prispevka za zdravstveno zavarovanje za obveznosti za prvih 30 dni. Zanimivo pa je, da so v enem od obratov na trboveljsko hrastniškem rudniku porabili kar 4 milijone din več, kot so imeli odstopljenih sredstev, na drugem obratu pa so prihranili 1 milijon din. Zanimivo pa je, da na teh dveh obratih vladajo isti delovni pogoji, število zaposlenih je skoraj enako, pa tudi starost delavcev je ista.

Letošnji uspehi so — kot računajo — rezultat dobre povezave kadrovsko — socialne službe Rudnika rjavega premoga Trbovlje - Hrastnik z zdravstveno službo, večja aktivnost HTV službe in izboljšano sodelovanje med posameznimi obrati in ambu-

lantami. Računajo pa, da bo treba v prihodnje prenesti težišče dela kadrovsko — socialne službe na posamezne obrate. Posebno pozornost pa bodo morali še vnaprej posvetiti ugotavljanju nesreč, saj je ugotovljeno, da je bilo do srede septembra 38 nesreč po krivdi tretje osebe, za kar so iz odstopljenega dela sredstev izplačali skoro 500 tisoč din.

Na Rudniku rjavega premoga Trbovlje — Hrastnik so v mesecu oktobru — mesecu varnosti pri delu in izven dela — pripravili vrsto predavanj in razgovorov o HTV pri delu. Uspešno je bil izveden tudi preizkus znanja vodstvenega kadra o predpisih v zvezi s HTV pri delu. Kot vseskozi doslej so tudi v mesecu varnosti organi delavskega samoupravljanja te delovne organizacije razpravljali o stanju in problemih službe HTV pri delu, pri čemer — so med drugim — poudarili še posebno pozornost koriščenju odstopljenih sredstev iz prispevka za zdravstveno zavarovanje za obveznosti za prvih 30 dni.

-jan.

SEPARACIJA KOMBINATA KOSOVO, za katero je izdelala opremo Strojna tovarna Trbovlje

Litijsko kmetijstvo pod drobnogledom

V Litiji ugotavljajo, da so bili doseženi pomembnejši uspehi v kmetijski proizvodnji l. 1955, ko je bila prvokrat presežena predvojna proizvodna raven in ko so začeli z vlaganjem večjih investicijskih sredstev za napredek kmetijstva. Poseben podarek pa je bil dan na razvoj družbenih posestev in kmetijskih zadrug kot nosilcev socialistične preobrazbe vasi.

Za doseženi razvoj v kmetijstvu od leta 1957 naprej je med drugim značilno tudi naslednje:

— vrednost bruto proizvodnje v družbenem sektorju kmetijstva se je v razdobju 1957—1962 povečala za 52,6 %, oz. na 800 milijonov din; vzporedno se je povečal tudi narodni dohodek, in sicer za 109,2 %, oz. na 135.749.000 din, — v letih 1957—1962 je bilo namenjeno za investicije v kmetijstvo nad 260 milijonov din, oziroma 12 % vseh investicijskih sredstev v okviru občine.

Ena od osnovnih značilnosti razvoja družbenega sektorja kmetijstva je tudi povečanje zemljiških površin lastne proizvodnje in povečanja hlevskih zmogljivosti. Investicije so bile na začetku namenjene pretežno za povečanje hlevskih zmogljivosti in stalaža živine, manj pozornost pa se je posvetilo pridobivanju novih kmetijskih površin z arondacijo, komasacijo ter usposabljanjem zemljišč za intenzivno proizvodnjo. Zaradi tega je nastalo na začetku pomanjkanje osnovne krme, močnih krmil in stelje, pa čeprav je bila poljedelska proizvodnja usmerjena le v pridobivanje krme.

V tem obdobju so se začeli z uvedbo kooperacijskih odnosov razvijati tudi organizirani proizvodni — ekonomski odnosi med kmetijskimi zadrugami in individualnimi kmetijskimi proizvajalci. Pogodbeno sodelovanje je doseglo največji razmah 1959. leta, ko je bilo vanj zajeto največ obdelovalnih površin. Pozneje pa se je obseg pogodbenega sodelovanja zmanjšal, verjetno delno tudi zaradi tega, ker sta začeli kmetijski zadrugi uvajati lastne obrate. V zadnjem času pa je opaziti sicer določeno izboljšanje, vendar stanje še ni zadovoljivo, ker kmetijski zadrugi sicer razvijata tržno kooperacijsko proizvodnjo v živinoreji, vendar za zdaj le na stopnji kontrahaže.

Področje litijske občine je sicer izrazito kmetijskega značaja, vendar pa sama konfiguracija terena ne dopušča obširnejše rastlinske proizvodnje in je tako primerno le za intenzivno živinorejo in sadjarstvo. Zato tudi že več let zajemajo načrtovanje teh dveh proizvodnih smeri. Ker kmetijski zadrugi Litija in Gabrovka-Dole trenutno še ne razpolagata

z večjimi površinami za lastno proizvodnjo (v družbenem sektorju je zdaj le 4,8 % vseh površin, 1970. leta pa naj bi jih bilo predvidoma 7,44 %), bo moral socialistični sektor kmetijstva nenehno krepiti proizvodno moč na lastnih površinah, hkrati s tem pa bo treba posvetiti vso skrb tudi dvigu proizvodnje v zasebnem sektorju kmetijstva.

Zdaj je poverjeno upravljanje s celotno kmetijsko proizvodnjo na področju litijske občine kmetijskima zadrugama Litija in Gabrovka — Dole. Pri obeh zadrugah se v proizvodnem programu pojavljajo živinorejska, poljedelska in sadjarska proizvodnja; obe kmetijski zadrugi pa zraven tega usmerjata celotno kmetijsko proizvodnjo na površinah individualnih kmetijskih proizvajalcev v pogodbenem sodelovanju in izven njega. Kmetijska zadruga Litija ima organizirano lastno proizvodnjo na obratih Ponočiče in Grmače (živinorejsko — poljedelska proizvodnja), kresniški vrh ter Slatina (sadjarska proizvodnja), zraven tega pa ustanavljajo še nov vrtnarski obrat na litijskem polju. Kmetijska zadruga Gabrovka — Dole pa ima tri obrate lastne proizvodnje, in sicer Dole, Pečice in Turn (ki pa je v izgradnji).

Upravljalna enota morajo izhajajoč iz ekonomskega računa lastne proizvodnje kmetijskih zadrug so bili na predlog komisije Občinske skupščine Litija za določitev interesnih področij za kmetijstvo izdelani predlogi interesnih področij, tako za širjenje lastnih površin oz. proizvodnje, za čvrsto kooperacijo in izvajanje agrominimuma ter za prosto kooperacijo. Tako računajo, da bi na področju širjenja lastnih površin — pri Kmetijski zadrugi Litija so zato predvidene kmetijske površine Zgornjega Loga do Litije in del Graške Dobrave, Zavrstnika, Grbinske Dobrave, Kresniško polje do Poganika in Kresniška Dobrava; pri Kmetijski zadrugi Gabrovka — Dole pa Moravče, Tihaborj, Kumpolje, Turn in Kraje pri Dolah — dokončno podružili kmetijsko proizvodnjo; kmetijski zadrugi pa bi kmetijske površine pridobile z odkupom, zakupom oz. arondacijo. Na področju čvrste kooperacije

bodo prevladovali pogodbeni odnosi na površinah, ki bodo še nadalje ostale v privatni lastnini, pogodbeni odnosi pa bodo dosegali: v prvi vrsti zagotoviti načrtno vse tržne viške, ki naj bi bili rezultat združnega vlaganja v to proizvodnjo; kmetijska proizvodnja zasebnih kmetijskih proizvajalcev pa naj bi potekala vzporedno s proizvodno smerjo kmetijskih obratov. Kmetijski zadrugi bi v tej proizvodnji prvenstveno kreditirali reprodukcijski material (seme, zaščitna sredstva, gnojila), živino, vse mogoče strojne usluge ter strokovno pomoč. Pri taki delitvi dela bi individualni kmetijski proizvajalec vlagal v pogodbeni odnos svoja zemljišča, delovno silo, vprego, organska gnojila itd. Ker pa na področju proste kooperacije zaradi talnih in reliefnih pogojev niso mogoča takšna vlaganja oziroma delitev dela med kmetijsko zadrugo in individualnim kmetijskim proizvajalcem kot pri čvrsti kooperaciji, bo ostala proizvodnja še naprej na stopnji kontrahaže.

Ob vsem tem se pa poraja — že nekajkrat doslej — vprašanje organizacije kmetijskih zadrug in zahteva po kar največji specializaciji kmetijske proizvodnje ter še večji vključitvi v izvoz, za kar so dani vsi pogoji.

Prehod na 42-urni delovni teden

- Pravzaprav je prehod na 42-urni delovni teden
- pogojen v delovnih organizacijah z obsežnim
- analitičnim delom in s temeljitimi pripravi
- za odkrivanje notranjih rezerv ter hkrati tudi
- s prizadevanji za nenehno povečevanje storilnosti dela.

Vse kaže, da obsežnost dela in pa vzporedna izdelava osnutkov statuten delovnih organizacij — med drugim — vplivata, da v večini delovnih organizacij v vseh štirih zasavskih občinah ne poteka zadovoljivo delo v zvezi s pripravi za prehod na 42-urni delovni teden. O poteku te akcije so doslej razpravljali le na Občinski skupščini Trbovlje, hkrati pa dali Trgovskemu podjetju »Prvi junije Trbovlje« soglasje za 3-mesečni poskusni prehod na 42-urni delovni teden, in sicer potem, ko so v tej delovni organizaciji izdelali vse potrebne analize in dokumentacijo in jo predložili ustreznim komisijam. Na seji Občinske skupščine Trbovlje pa je bilo tudi poročano, da bodo po vsej verjetnosti že kmalu zaprosili za soglasje za poskusni prehod na 42-urni delovni teden še v trboveljskih delovnih organizacijah Termoelektrarna, Cementarna, Mehanika in Zlatarstvo.

Sicer je ugotovljeno, da so o pripravi za prehod na 42-urni delovni teden doslej že nekajkrat razpravljali na zasedanjih organov samoupravljanja in na sejah vodstev sindikalnih organizacij (čeprav je v Zasavju tudi nekaj takih delovnih organizacij, kjer doslej še niso niti enkrat razpravljali o tej akciji), vendar pa v prejšnjem številu delovnih organizacij ugotavljajo, da so bile za to delo doslej premalo angažirane strokovne službe delovnih organizacij, premalo pa se je obravnavalo tudi organizacijsko in tehnološko problematiko, ki jo pogojuje uvedba 42-urnega delovnega tedna.

Opozoriti velja, da bodo morali v zasavskih delovnih organizacijah pred prehodom na 42-urni delovni teden temeljito proučiti tudi obseg nadurnega dela, ki se je po zadnjih statističnih podatkih v Zasavju — še posebej pa v Trbovljah — občutno povečal. Zato bo treba čimprej nadure zmanjšati na minimum in zagotoviti, da se ob prehodu na 42-urni delovni teden njihovo število ne bo povečevalo, ker sicer ne bo dosežen eden od namenov, ki ga pogojuje uvedba skrajšanega delovnega tedna.

-jan.

NOVOLETO NAGRADNO ŽREBANJE

DESET ŽANIMIVIH POTOVANJ

- 2 nagradi — 5-dnevni obisk olimpiade v Innsbrucku, v začetku februarja, za eno osebo;
- 4 nagrade — 6-dnevno krožno potovanje po Siciliji z ogledom Rima in Napolija, v januarju, za eno osebo;
- 2 nagradi — 5-dnevni izlet v Prago, z ogledom Dunaja, v aprilu, za dve osebi;
- 2 nagradi — 5-dnevno potovanje v Milano, z ogledom Verone in Benetk, v aprilu, za dve osebi.

ZA VSE VLAGATELJE KOMUNALNE BANKE LJUBLJANA, KI SO ŽE ALI BODO DO 31. DEC. VLOŽILI NA HRANILNO KNJIZICO VSAJ 50.000 DIN, VEZANO NA 1 LETO.

Vlagajte pri
KOMUNALNI BANKI LJUBLJANA
in njenih poslovnih enotah
v Ljubljani
Subičeva 2

Mestna hranilnica ljubljanska, Copova 3
Bežigrad, Titova 55
Moste, Vide Pregarčeve 8
Šiška, Celovška 99
Vič, Tržaška 36

izven Ljubljane:

Domžale, Grosuplje, Kočevje, Litija, Logatec, Medvodé, Rakek, Ribnica, Vrhnika, Zagorje. Razen nagradnega žrebanja se vezane vloge obrestujejo po višji obrestni meri, hkrati pa so vlagatelji zavarovani za nezgodno smrt in invalidnost.

Pot ni bila dolga. Kmalu smo bili v Chiassu. To je obmejno mesto, razdeljeno na italijanski in švicarski del. Že od daleč je bilo opaziti na glavnem trgu zastavi obeh držav.

Zanimivo je, da se morajo tisti vozniki, ki nameravajo prestopiti mejo, postaviti na sredino ceste in potem počasi voziti do carinskega poslojca. Ob našem prihodu je bil promet precej živahen in cariniki so imeli res veliko dela. Kljub temu je bilo delo opravljeno hitro, ker je prehod čez mejo za italijanske in švicarske državljane poenostavljen. Tako tudi nama ni bilo treba dolgo čakati v gospi vrsti avtomobilov. Skozi odprto okno nama je italijanski carinik vrnil potna lista, v katere je samo bežno pogledal. Vse, kar nama je dejal, je bilo »arrive, c'est bon« in že sva bila na švicarskem ozemlju. Tu sva morala zaviti s ceste, oddati potna lista in nato čakati približno pet minut, da nama jih je carinik vrnil. Ta je bil za naše pojme nekoliko smešno oblečen. Imel je dežni plašč, ki mu je segel skoraj do tal, na glavi pa je imel takšno kapo, kot jo ima včasih na karikaturah francoski predsednik De Gaulle.

Torej sva v Švici. Prvi vtisi so bolj klavni, kajti dežuje vse bolj in pokrajina se zavija v megle.

Teren je precej hribovit. Postal je mračno in avtomobili so prižgali luči, katerih svetloba se je odbijala na mokrem asfaltu. Presenečen sem bil, ko sva se poljela mimo bencinske črpalke in mehanične delavnice, saj je bilo poslopje bolj podobno hotelu. Med običajnimi zgradbami je povsem izstopalo nekoliko super moderno zgrajenih stavb v stilu le Corbusierja. Nekaj časa sva vozila vzdolž železnice, ki je električna. V Švici je namreč od 5154 kilometrov železnice 5019 kilometrov elektrificiranih. Ker sem že pri številkah, moram omeniti tudi to, da je njihovo urarstvo z 1237 tovarnami prvo na svetu. Ta industrija zaposluje preko 45 tisoč specializiranih delavcev. Za visoko kvaliteto izdelkov nam jasno pričajo njihove ure znamke Doxa, Omega, Zenith in tako dalje. Švica je s svojimi šest milijoni prebivalcev zelo bogata konfederativna država, ki jo sestavlja dvaindvajset kantonov. Vsak takšen kanton pomeni nekakšno avtonomijo s svojimi zakonodajnimi in izvršnimi organi. Če dodamo tej industrijsko visoko razviti dežel, še bogat dotok deviz turistične dejavnosti in pa ogromne dobičke v zvezi s številnimi nakladi tujih deviz, potem nam je lahko razumeti, da je njihov standard tako visok.

Povedati moram, da se je, še preden sva prišla v Lugano, tako vilo, da tudi brisaleci šip niso zmogli svoje misije. Zaradi slabe vidljivosti, sva morala zmanjšati hitrost na minimum, poleg tega pa iz sprednje police odstraniti vse stvari, ki ne prenesejo mokrote, v zadnji del avtomobila. Nekoliko časa sva v koloni vedrila v nekem cestnem tunelu in občudovala nekatere »hrabre« avtomobiliste, ki so vozili do polovice koles po vodi. Ko je neurje delno prenehalo, sva »odjadrala« naprej.

Preko Luganskega jezera je speljana cesta čez dva kilometra dolg most. Na nasprotni strani naju je velik reklamni napis opozoril, da sva se približala Švici v miniaturo. Ker še ni bila ura sedem, sva si to čudo lahko na hitro ogledala. Vstopnina je minimalna in če nimaš švicarskih rappingov, lahko mirne duše plačaš v italijanskih lirah. Stvari, katere sva videla, so predvsem namenjene mladini. Značilnost je petindvajsetkratna pomanjšava. To je neke vrste švicarski Disneyland. Zastopane so najbolj markantne stvari države: vaši, mesta, jezera, spomeniki, raznovrstni vlaki in vse vrste prometnih sredstev. Mimo naju je po progi, ob kateri so bili postavljeni električni drogi, pripeljal znameniti model vlaka Fleche rouge — rdeča puščica in človek ne more pozabiti, kako so se otrokom svetile oči, ko so ga opazovali. Vse stvari so ver- en odraz resnice. Ob progi, ki je posuta z gramozom, raste trava in plevel. Zada- j na travniku je lesena hišica, pred njo pa pisan vrtiček s cvetjem. V ozadju stoji malo mestce s cestami, drevoredi in raznovrstnimi zgradbami. Zada- j se razprostirajo visoki, z drevjem porasli hribi. Opa- zuješ lahko celo miniaturna jezera. Ob njih so makete hotelov, vse je razsvetljeno, skratka lep miniaturni prav- ljični svet.

Promet je postajal zelo živ. Avtomobili so se strnili v dolgo kolono. »Kam vse to gre?« se vprašuje moj kolega. Ker je to italijanski del Švice, so vsi napisi v italijanščini. Vo- ziva precej časa tik ob jeze- ru. En hotel je veličastnejši rivi- era! Najlepša zgradba je hotel Ekselsior. Pred njim so parkirane prave cestne kri- žarke. Ena izmed njih naju je prehitela. Poleg starejšega gospoda, ki je upravljal ka- milo, je sedela zapeljiva blon- dinka, ki nama je prijazno pomahala. »Ah«, je vzkliknil Rado, »dozdeva se mi, da sem ravno kar prvič v življe- nju videl pravega milijonar- ja«. V zaliv se je približevala velika bohotno razsvetljena ladja »Italija«. Tik ob obali je zasidranih na stotine mo- tornih čolnov. Tako pisanega od drugega. Prava švicarska sveta zlepa ne vidiš. Ker pravzaprav nisva vedela, kje se nahajava, sem na križi- šču vprašal prometnega mili- nika, kje je pot za Lugano. Njegov strogo uradni izraz se je skremžil v čuden nasmeh, ko mi je odgovoril, da voziva po ulicah Lugana. Pred se- maforjem sem moral z mrl- lično naglico na zemljevidu poiskati pot za naprej. Pred- no je zaozrela zelena luč, sva že vedela, da je najin nadalj- nji cilj Bellinzona.

Pri hotelu Genzana se je promet nenadoma zelo zgo- stil. Po polje smo se premi- kaj dalje, od časa do časa pa smo morali ustaviti. Pri tako počasni vožnji postane človek neraven in skoraj za- čne dvomiti, da bo sploh kdaj prispel na Dansko. Predno sva zapustila mesto, naju je razveselila velika be- la tabla, na kateri je bila na- kazana smer za prelaz St. Gotthard.

Ko sva se ustavila v nekem večjem gostinskem lokalu, ki je tik ob križišču cest, ki vo- dita na prelaz St. Bernhard in St. Gotthard, nam je vljudna natakarica v angle- ščini pojasnila, da je boljše, če se peljeva čez St. Gotthar- ski prelaz. Od nekle je pri- nesla celo zemljevid in po- tem zelo nazorno prikazala, zakaj naj se ravnava po nje- nem navsetu. Na nekem ovin- ku sva prehitela tri moške, ki so kakor za stavo letali brez dežnikov po mokri cesti. Čudno! Že na drugem ostrem ovinku sva razčistila zagonet- ko. Neki avtomobil se je po vsej verjetnosti zaradi velike hitrosti zaletel v občestno skalovje. Spominjal je na li- armoniko. Ob njem se je nekoliko ljudi trudilo s po- nesrečenci. Kako tragičen ko- nec veselja potovanja...

Vožnjo nadaljujeva po levi strani jezera. Nasproti se zra- cali v vodi na stotine razno- barvnih luči mesta Campione. Sedaj se je začela tista Švi- ca, katero pozna človek kveč- jem iz dobrih prospektov.

DOPIŠUJTE V Zasavski tednik!

KDAJ SERVISI?

Tovariš urednik?

Zdi se mi, da ne bom ne prvi in ne zadnji, ki se je vprašal, kako je s servisi za popravilo mo- tornih vozil, predvsem »fičkov« v našem Zasav- ju. Ni zgolj slučaj, da se ob tem upravičeno vpra- šujemo. Vsem nam je do- bro znano, da število mo- tornih vozil, še posebej pa »fičkov« narašča iz dneva v dan. To se lahko sami prepričamo na naših cestah, ki so, lahko bi re- kel vedno bolj polne av- tomobilov. Toda ob vsem tem se pa pojavi vpraša- nje, kje v Zasavju lahko nudimo uslugo lastnikom teh vozil. To še posebej lahko občutimo lastniki, ki moramo na razne teh- nične preglede v druge kraje, Celje, Ljubljano, pa še kam drugam. To nam ne zapravlja samo časa, temveč odteka tudi sredstva drugam, v druge kraje. Po mojem pa bi lahko ta ostala v naših krajih. Če bi kjerkoli v Zasavju imeli servisno službo, recimo za »fičke«, bi ta prav gotovo z uspe- hom poslovala, seveda pa je predpogoj, da bi bila dela, ne samo za tehnični pregled, temveč tudi za ostala popravila v redu. Res pa je, če kvaliteta del ne bi ustrezala, da bi upo- rabniki vozil še naprej od- hajali drugam. Zdi se mi, da bi bilo o tem vredno razmisliti, saj je zagotovo to, da servis ne bi ostal nikoli brez dela, posebno če tudi pomislimo, da bo število vozil iz leta v leto naraščalo.

I. K. Trbovlje

OBCUTNA RAZLIKA

Tovariš urednik!

Pismo, ki ste ga objavili v zadnji številki vašega tednika s predlogom o či- ščenju pločnikov v bolj zgodnjih jutranjih urah v Trbovljah, me je vzpod- budilo, da sem se odločil tudi sam, da vam bom napisal nekaj vrstic o Li- tiji.

Upam, da vas veliko- krat pelje pot v Litijo. Pa četudi ne, se lahko sami prepričate o resničnosti naslednjega, kar vam bom sedaj napisal. Vsak, pa naj bo to domačin ali pa trenutni popotnik, ka- terega pelje pot skozi Li- tijo, lahko opazi veliko razliko med počiščenimi pločniki in cesto na levem bregu Save. Sicer to ni vsak dan, pa vendarle večino dni v ted- nu. Medtem ko je na le- vem bregu kolikor toliko čisto in pometeno, je na desnem bregu Save, torej v stari Litiji, čisto ime- njem ta kraj, velikokrat

kup papirja ter ostalih odpadkov tako na obeh pločnikih in sami cesti.

Sicer ne vem koliko ljudi pometa in čišči ploč- nike, menim pa, da ne bi smelo biti nobene razlike med čistočo ceste in ploč- nikov na levem in desnem bregu Save. Domačinom je včasih lahko kar malo nerodno, če se ta ali slu- čajni popotnik z dokaj pi- krimi besedami spotakne v to našo »neveščnost«. Upam, da bodo te moje vrstice kaj zalegle in da v bodoče ne bo imel več nihče vzroka, da bi pisal in vam opisoval kaj ta- kega.

France K.
Litija

SPET ZAGORSKI SPREVEDNIKI

Tovariš urednik!

V pismu vašemu ured- ništvu bom opisal dogo- dek, ki ni najbolj pohva- len za zagorske spreved- niki: Dne 25. oktobra sem se odpeljal z avtobusom, ki vozi na progi Trbovlje — Bled, od Izlake do Ož- bolta. Na avtobusni po- staji pri KZ Izlake sem vstopil sam. Vsedel sem se in čakal sprevednika, da bi mu plačal vozovni- co. Sprevednik pa ni ta- koj prišel k meni, čeprav so ostali potniki menda že imeli vozovnice. Medtem sem zaspal. Ko je avto- bus pripeljal do Podklan- ca, me je zbudil močan sprevednikov glas, da ga je slišalo vsaj polovico potnikov: — Hej tovariš, boš kaj plačal ali boš kar spal. Veš poznam take tri- ke... Te bom vrgel (iz av- tobusa namreč), potem boš pa imel.

Osebnost danes nisem imel namena nikogar ogo- ljufati. Ob tem pa se spra- šujem, ali ta sprevednik nima drugačnih izrazov do spečih potnikov (kaj pa na vlakih?) Ali je po- trebno na takšen način osramotiti potnika pred drugimi.

Zdi se mi, da je tovariš sprevednik Hudomalj s tem dokazal, da namreč ni preveč vpluden do po- tnikov. Slehernega potni- ka, ki se vozi z avtobu- som in ki na njem za- dremlje, bi opomnil, da si tega ne privošč, ker se lahko zgodi, kot se je me- ni, da bo sprevednik po- sumil v njegovo pošte- nost.

R. K. Zavine
pri Zagorju

NOGOMET

**Ljubljanska podzveza
Proletarec : Kamnik
7:1 (2:1)**

(8) ZAGORJE — V X. kolu ljubljanske nogometne podzveze so igralci Proletarca katastrofalno premagali goste iz Kamnika. Pred približno 50 gledalci je srečanje dobro vodil sodnik Zec iz Ljubljane.

Začetek srečanja je bil nervozen, prvi so se pa znašli domačini in začeli nevarneje ogrožati vrata gostov. Nenehni napadi napadalcev Proletarca so bili kaj kmalu kronani z uspehom. Že do 23. minute igre so domačini vodili z 2:0. Le štiri minute kasneje, torej v 27. minuti, je uspelo gostom zaradi napake domače obrambe doseči častni zadetek.

Medtem ko je do 27. minute srečanja imel veliko več od igre Proletarec, ki je tudi narekoval in vsilil gostom tempo in svoj način igre, so od te minute naprej gostje uredili svoje vrste. Nadmoč domačinov je skopnela in igra je postala enakovredna. Napadi domačinov kot gostov niso bili preveč nevarni, tako da so lahko obrambni igralci obeh moštev preizkušali znanje in sposobnost napadalcev, ki niso znali niti iz še tako zrelih priložnosti zažestiti nasprotnikove mreže.

Toda že prve minute drugega dela igre so pokazale, da bodo morali gostje zastaviti vse sile, če bodo želeli

zapustiti igrišče z minimalnim rezultatom. To jim pa kljub vsem naporom ni uspelo. Napadalna petorka domačinov se je zagrizla v »svoje« delo in začela polniti mrežo nemočnega vratarja gostov. Napadi, strelj in zadetki so se vrstili eden za drugim. Medtem ko je imela obramba gostov več kot preveč dela, je domača obramba pošiljala svoje napadalce v boj.

Za Proletarec so bili uspešni: Kordež 3, Rukavina 2, Forte in Mitič pa vsak po 1; za Kamnik je bil pa uspešen Sedlar.

V nedeljo gostuje Proletarec v Duplici. Želimo, da bi prinesel domov vsaj točko.

**Domžale : Svoboda
(K) 3:0 (0:0)**

DOMŽALE — Kljub temu, da so bili v prvem delu srečanja boljši gostje, napadalci niso znali realizirati niti ene zrele priložnosti za dosego gola. To, kar ni uspelo gostom, so realizirali v drugem delu srečanja domačini.

**Bratstvo : Bela
Krajina 4:0 (0:0)**

(m) **HRASTNIK** — V prvem delu srečanja je Bratstvo zaigralo odlično. Medtem ko so domačini prikazali lepo in fair igro so gostje zaigrali zelo grobo. Zaradi surovosti je zelo dober sodnik Gvardijančič iz Ljubljane izključil iz igre dva igralca Bele Krajine.

TUDI V ZASAVJU imamo med pionirji navdušene pristaše nogometa

Srečanje je bilo zelo burno in napeto, predvsem zaradi grobe igre gostov in različne igre domačinov. V 40. minuti je sodnik Gvardijančič dosodil enajstmetrovko v korist Bratstva, ki jo je uspešno realiziral Ocepek.

V drugem delu srečanja so gostje mimo grobosti prikazali zelo slabo igro. V 64. minuti je zaradi »poškodbe« zapustil igrišče še en igralec B. Krajine, tako da je sodnik moral prekiniti srečanje.

Podčrtati velja, da so gostje želeli prekinitev srečanja, ker so uvideli, da jih bo Bratstvo katastrofalno premagalo.

Za Bratstvo so bili uspešni: Laneger, Bremec, Trinkar, Ocepek.

V nedeljo igra Bratstvo doma s Kamnikom.

**Mengeš : Rudar (H)
1:4**

MENGEŠ — Na težkem in blatnem igrišču so gostje osvojili dve dragoceni točki. V nedeljo igra Rudar doma proti Domžalam.

Mladinci

Proletarec : Kamnik 4:0
Domžale : Svoboda (K) 2:1
Bratstvo : B. Krajina 6:1
Mengeš : Rudar 2:2

**Prijateljsko srečanje
Rudar : Lokomotiva
2:2 (0:2)**

TRBOVLJE — V sobotnem prijateljskem srečanju

med zagrebškim drugoligašem in trboveljskim Rudarjem so gledalci videli zelo lepo igro domačinov zlasti v drugem delu srečanja. V prvem delu so bili boljši gostje, v drugem pa domačini!

**Celjska podzveza
Papirničar : Senovo
4:2 (2:0)**

(z) **RADEČE** — V zelo ostri in grobi igri so domačini v nedeljo premagali goste iz Senovega. Na tekmi sta bila težje poškodovana Breznikar in Hirscl, lažje pa Od-lazek, tako da je bila popolnoma razbita napadalna vrsta.

ROKOMET

**Slovenska liga
Branik : Rudar
12:10 (7:4)**

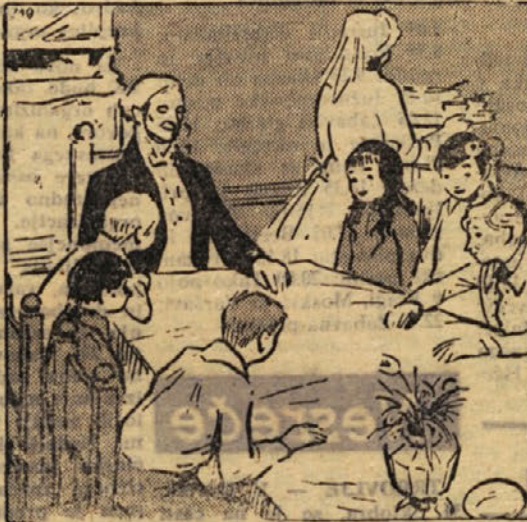
(pb) **MARIBOR** — V zadnjem kolu slovenske rokometne lige je domači Branik premagal rokometase trboveljskega Rudarja z 12:10. Kljub temu porazu ter verjetno izgubljenem srečanju z ljubljansko Olimpijo je Rudar osvojil jesensko prvenstvo v tej ligi. Skorajda zagotovo pa bodo trboveljski rokometasi zmagovalci tudi v pomladanskem delu, saj igrajo z najtežjimi nasprotniki v tem delu prvenstva na domačem terenu.

V nedeljskem srečanju Rudar ni zaslužil poraza. Igralci Branika so igrali precej ostro, tako da je sodnik Milič, ki je sodil v danih pogojih več kot dobro, moral štiri igralce domačega moštva poslati na »dveminutni« odmor.

Posebno poglavje na nedeljski rokometni tekmi pa je bila neobjektivna publika, ki je celo s kamenjem obmetavala igralce Rudarja, pri čemer je bil poškodovan Jelen.

Rudar je nastopil v naslednji postavi: Kern, Trpin, Pavlič, Jelen, Dolanc, Skrinjar 3, Bašič, Kmetič 3, Bernik 1, Jekuš 2.

Črni bratje

219. V Luganu so jih že čakali tovariši in celo doktor Casella. Vsi so Bianco prijazno pozdravili, tako da se je deklica kmalu znebila strahu. Posebno še, ko je natančno slišala Giorgiovo povest, kako sta se spoznala z Alfredom in kako velika prijatelja sta bila. Tudi drugi dečki so ji pripovedovali, kako pogumen fant je bil Alfredo in dekletcu se je nenadoma zdelo, da ji je Alfredo priskrbel celo vrsto novih, prijaznih bratov. — »Tako, dragi moji otroci,« je rekel po večerji doktor Casella, »ta teden smo praznovali in se veselili. Zdaj bo treba pljuniti v roke in se lotiti dela. Od jutri torej velja novo geslo: delo!« Vsi so prikimali. »In še eno novico imam za vas: človek z brazgotino, ki ga vsi poznate, bo prišel pred sodišče, kjer bo odgovorjal za svoja dejanja. Tudi vi boste morali pričati.«

220. »Bomo, bomo, saj imamo toliko za povedati,« so zatrjevali vsi vprek. Doktor jih je miril. »Vem, toda nisem vam še povedal, da se bodo lahko po obsodbi tega Antonia Lujnija vsi vaši tovariši vrnili iz Milana domov. Seveda tisti, ki bodo hoteli.« — »Hura, hura, to bodo veseli! Pisati jim moramo, Lorenzo mi boš pomagal?« je rekel Giorgio. »Jaz ti bom pomagal,« se je ponudila Bianca, »saj so to bili tudi Alfredovi tovariši.« Zdaj je bil led končno prebit in vsi so kar skakali od navdušenja. — Tako se je družina doktorja Casella zelo povečala, toda stari dobričina ni tega nikoli obžaloval. Njegov sin Lorenzo je z velikim veseljem pomagal pri učenju Bianci in Giorgiu, ki sta hodila v šolo in se pridno učila. Tudi drugi dečki so se kar lepo uveljavili v svojih poklicih.

VAŠ OBVEŠČEVALEC

Preklici

Preklicujem govorice o Jerneju Sternu iz Kisovca, Zagorje ob Savi, za neresnične. — Nande Mežnar, Loke, Zagorje.

ZAHVALE

Ob izgubi ljubljenega očeta in moža

ALOJZA MAHNICA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, vsem ki so darovali vence in cvetje ter sočustvovali z nami. Posebna zahvala delovnemu kolektivu Rudnika Trbovlje Hrastnik, rudniškemu odboru sindikata rudarjev in sindikalni podružnici strojnega obrata.

Zalujoči: žena Anica, otroci: Lojze, Anica, Stanko in Jožica.

V Trbovljah, 29. 10. 1963.

FILM

Kino Delavski dom v Trbovljah: 7. novembra egiptovski film »ZA VEDNO SKUPAJ«; 8.—11. novembra ameriški barvni VV film »ENO OKI JACK«; 12.—14. novembra egiptovski film »SLAVKOVA PESEM«.

Kino Svoboda-Trbovlje II: 9. do 11. novembra angleški barvni film »USODNA CIGANKA«; 12. in 13. novembra sovjetski film »SREČALI SO SE NA POTOVANJU«.

Kino Svoboda II v Hrastniku: 7. novembra šved. film »DEKLETA ČAKAJO«; 8. novembra italijanski CS film »KAM S TRUPLOM«; 9.—11. novembra francoski film »DOBRA LEKCIJA«; 13. in 14. novembra sovjetski barvni film »DEKLISKA LETA«.

Kino Delavski dom v Zagorju: 7. novembra italijansko-španski film »SCANO BOA«; 13. in 14. novembra poljski

film »MATI IVANA ANGELSKA«.

Kino Litija: 8.—10. novembra italijanski barv. film »AMERIKA PONOCI«; 12. in 13. novembra zahodno nemški kriminalni film »STRELEC V ZELENEM«.

Kino Šmartno: 9. in 10. novembra jugoslovanski barvni CS vojni film »NEVIHTA«; 13. novembra zahodno nemški film »ZVEZDARIJA«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

TRBOVLJE

Rojstva: Milena Bravec, Suštarjeva kol. 7 — dečka; Marija Joger, Kolovrat 4 — dečka; Marija Magdalena Zore, Jablana 18 — deklico; Hermina Pinterič, Opekarna 4a — deklico; Neža Stritar, Podkraj 37 — dečka; Marija Mežnar, Zagorje, Loke 40 — deklico; Lidija Kotnik, Vodenska 23 — deklico; Jožefa Novak, Klek 13 — dečka; Rozalija Bernolšek, Znojile 25 — deklico.

Porok ni bilo!

Smrti: Frančiška Kolšek, roj. Pavšek, Ul. 1. junija 3, stara 64 let; Angela Golob, gosp., Sentrupert, Rakovnik — stara 69 let; Rozalija Goropevšek, roj. Borušak, upok., Trg Fr. Fakina 24 — stara 77 let; Terezija Slapšak, roj. Plahuta, upok., Kešetovo 1 — stara 78 let.

HRASTNIK

Rojstev ni bilo!

Poroke: Janez Weingartner, rudar, Dol 42 in Anica Mlakar, del., Dol 42.

Smrti: Alojz Mahnič, mizar, Trbovlje, Kol. 1. maja 13 — star 43 let; Ernestina Ramšak, gosp. pom., Čeče 80 — stara 18 let; Marija Dolinšek, roj. Dernovšek, upok., Boben 22 — stara 80 let.

ZAGORJE

Rojstev in smrti ni bilo!

Poroka: Jurij Mohar, del., Gasilska c. 12 in Marija Ana Grobin, pom. šivilja, Jesenovo 24.

LITIJA

Rojstev, porok in smrti ni bilo!

BREZICE

Rojstva: Marija Košar, Metni vrh 27 — dečka; Angela Molan, Zdole 1 — deklico. Porok in smrti ni bilo!

SPORED RTV

CETRTEK, 7. novembra

8.55 Radijska šola za višjo stopnjo: Tinček — petelinček; 9.25 Slovenski pevci, orkestri in ansambli; 10.30 Pet minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje; 12.05 Zabavna glasba; 12.25 Domače viže; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 17.05 Majhni zabavni ansambli; 18.10 Pianist Lev Oborin koncertira z Drž. radijskim orkestrom SZ; 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

PETEK, 8. novembra

8.33 Majhni zabavni ansambli; 9.25 Med suitami; 10.15 Arije iz Mozartove »Figarove svatbe«; 10.55 Komorni intermezzo; 12.05 Zabavna glasba; 12.25 Ansambel Borisa Franka s pevci; 12.40 Lepe melodije; 13.30 Pri domačih vokalnih ter instrumentalnih solistih; 14.35 Za ljubitelje domačih napevov; 15.20 Zabavna glasba; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Revijska glasba; 21.00 Hammond orgle.

SOBOTA, 9. novembra

8.05 Melodije za konec tedna; 9.25 Matic in Alenka v naši diskoteki; 10.15 Z orglicami in harmoniko v domačem tonu; 12.05 Zabavna glasba; 12.25 Kvintet Ayvenik s pevci; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.15 Zabavna glasba; 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov; 18.10 Recitali slavnih pevcev; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Za začetek prijetnega sobotnega večera; 20.15 Išče mo nove talente.

NEDELJA, 10. novembra

8.00 Mladinska radijska igra; 9.05 in 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 10.00 Se pomnite, tovariši...; 11.50 Solistični instrumenti zabavne glasbe; 14.10 Nekaj melodij — nekaj ritmov; 15.15 Nedeljsko glasbeno popotovanje; 16.00 Humoreska tega tedna — Mož, ki je prišel na večerjo; 16.20 Naš glasbeni avtomat; 17.15 Radijska igra; 17.54 Glasba iz znamenitih oper; 20.00 Izberite svojo melodijo.

PONEDELJEK, 11. novembra

8.05 Stirje veliki solisti; 8.35 Planinski oktet iz Maribora; 8.55 Za mlade radovedneže; 9.25 Sestanek z orkestrom Les Baxter; 10.35 Naš podlistek: Lord Byron; 10.55 Glasbeni intermezzo; 12.05 Zabavna glasba; 12.25 Igrajo štirje fantje; 13.30 Glasbeni sejem; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.15 Zabavna glasba; 18.10 Zabavni kaleidoskop; 20.00 Skupni program JRT — Studio Zagreb.

TOREK, 12. novembra

8.05 Za ljubitelje domačih viž; 8.30 Veliki zabavni ansambli; 9.25 Operni pevci v našem studiu; 10.15 Trikrat petnajst; 12.05 Zabavna glasba; 12.25 Ansambel Jože Kreže, pojeta Marica Hojnik in Franjo Vauhnik; 12.40 Lepe melodije; 13.30 Orkester praškega konservatorija; 14.35 Slovenske narodne iz Stajerske in Prekmurja; 15.15 Zabavna glasba; 18.10 Zabavna glasba; 20.20 Radijska igra: Smrt Jamesa Deana.

SREDA, 13. novembra

8.05 Jutranji divertimento; 8.55 Pisan svet pravljic in zgodbe; 9.25 Glasba ob delu; 10.15 Južnoameriške pesmi; 12.05 Zabavna glasba; 12.25 Poskočne in okrogle; 13.30 Plesni ritmi iz slovanskih dežel; 14.35 Znano in priljubljeno; 15.15 Zabavna glasba; 17.05 Beethoven in dva pianista; 18.10 Partizanske pesmi; 20.00 Tako pojo v Pragi, Moskvi in Varšavi; 22.10 Zabavna paleta.

Bonton za trgovske potnike

Zveza britanskih industrijskih podjetij je pred kratkim natisnila nekaj pravil za svoje potnike, ki potujejo v Azijo. Po teh pravilih je nespodobno:

- v Laosu kazati podplate čevljev ali sedeti v družbi s prekrižanimi nogami;
- v razgovoru s Kitajci upirati se v boko, in
- v Tajski dotakniti se so-govornika.

Povsod nosi dobro vzgojeni potnik belo srajco in kravato, jesti pa mora s tekom vse, kar mu postavijo na mizo, da ne bi užalili gostitelja.

Program dela

Na eni izmed zadnjih sej je občinski komite ZK Litija obravnaval program dela za prihodnje mesece. Bistvo programa je v tem, da bi se komunisti čedalje bolj sistematično in organizirano seznanjali z nalogami, ki jih ima Zveza komunistov v sedanjem obdobju. V ta namen bodo organizirani seminarji, ki se jih bodo udeležili vsi člani Zveze komunistov. Vsebine seminarjev bo obsegala: metode dela ZK v sedanjem obdobju, pri čemer bo poudarek na izvajanju nove ustave, ter idejno-politično delovanje komunistov. Prav tako bodo na seminarjih obravnavali kadrovske in organizacijske krepitve organizacije ZK.

Za novo izvoljena vodstva ZK bodo takoj po konferencah organizirali posebne razgovore, na katerih bodo člani občinskega komiteja osvežili nekatere osnovne naloge, ki neposredno čakajo osnovne organizacije. Med najpomembnejše sodita predvsem spremljanje gospodarskega položaja, razvoja delavskega in družbenega samoupravljanja ter organizacijska krepitev ZK. Osnovne organizacije bo treba tudi opozoriti na izvajanje nalog, ki so jih določili zadnji partijski plenumi. Nadalje je v načrtu občinska konferenca informativnega značaja, katere namen je predlagati izvajanje sklepov zadnje občinske konference in partijskih plenumov.

Skupno z delavsko univerzo bo v decembru organizirana večerna politična šola. Program šole bo obravnaval aktualne probleme občine. Pouk bo strujen in bo trajal predvidoma štirinajst dni.

Občinski komite ZK v Litiji bo v prihodnje sistematično spremljal izvajanje nalog osnovnih organizacij in aktivov. Posebna skrb po posvečena delu aktivov.

J. D.

Nesreče

TRBOVLJE — V četrtek, 31. oktobra, se je na cesti II. reda v Arji vasi zaletel v mostno ograjo tovornjak LJ 190-90, last Tapetinstva Trbovlje. Tovornjak je podrl mostno ograjo in se prevrnil v vodo. Tovornjak je upravljal Jože Vrgole. Voznik ni bil poškodovan, na vozilu je pa za 950.000 din škode.

HRASTNIK — V sredo, 30. oktobra je v vasi Črete pri Hrastniku do tal pogorelo gospodarsko poslopje, last Vlada Zupanciča. Škode je za približno 2 milijona din. Požar je verjetno nastal zaradi slabega dimnika.

Zaključni računi • Zaključni računi

KROJASTVO IN SIVILISTVO TRBOVLJE na dan 31. decembra 1962

AKTIVA		PASIVA		v 000	
I. Osnovna sredstva		I. Viri stalnih sredstev			
Sedanja vrednost osnovnih sredstev	2.003	Poslovni sklad		3.340	
Sedanja vrednost sredstev skupne porabe	—	Sklad skupne porabe		234	
		Rezervni sklad in drugi skladi			
II. Druge oblike sredstev		II. Druge oblike virov sredstev			
Banka in blagajna	2.033	Kredit pri banki		5.714	
Kupci in druge terjatve	1.313	Dobavitelji in druge obveznosti		5.429	
Zaloge	8.683	Druge pasiva		2.975	
Druge aktiva	3.660				
Skupaj	17.692	Skupaj		17.692	

Vodja računovodstva:
Anica Brlečlj I. r.

Predsednik UO:
Mato Škoberne I. r.

Direktor:
Zdravko Kosmatin I. r.

— Vzdignite roke v zrak in pomaknite se na levo! Je ukazal Geriju in dvignil telefonsko slušalko.

— Ava, Ava! Tukaj Tom! Ali si prosta... Ali mi telefoniraš s te in te telefonske številke? Ali si živa in zdrava? ... Povej mi...

Besen pogled, s katerim je meril Rocka Gerija je bil najboljši dokaz, da govori Ava po pravici. Gangster je ponovno prebledel.

— Kaj, tepli so te! Niso ti dali ne hrane in ne vode! Barabe! Kdo te je tepel? Kobs! Ga bom že spametoval! Umiri se, Ava! Počakaj me, kmalu pridem!

Pogled, s katerim je Tom meril Gerija, je povedal več kot njegove besede. Geri pa je zdaj zatrdno vedel, v kakšni situaciji je in s kom ima opravka.

Morda Rock Geri za tisto, kar se je potem zgodilo, niti ni bil toliko kriv sam kot njegova zanesenost. Kazalo je, da je za kratek čas zadremal in pozabil na nevarnost. Potem pa je skočil in povsem nepričakovano stegnil roko in odprl predaj pisalne mize v trenutku, ko je bilo

37 Veliko pričakovanje

slisati na stopnišču streljanje z revolverji. Tom je tedaj končal telefonski pogovor z Avo, ko je zagledal, kaj počne Geri. Ni se ustrašil, niti ni pritisnil na sprožilec pištole, samo njegova pest je bliskovito poletela čez mizo in zadela Gerija v brado. Ta je globoko vzdihnil in padel čez mizo; stegnjena desnica pa mu je drsela počasi mimo na pol odprtega predala, v katerem je bilo orožje.

Ko je Tom videl, da se je končalo vse tako, kot je želel in da nima pravzaprav več kaj početi, je odšel iz sobe. Zdelo se mu je, da potrebuje njegov prijatelj pomoč.

Medtem ko je bil Tom v sobi z Gerijem, tudi Tomov prijatelj — mehanik ni držal rok križem. Najprej je moral zagotoviti varen odhod iz vile. Uspelo mu je, da je razoroževal gangsterje drugega za drugim, jih zvezal in odnašal v sobo. To bo užival gospodar Rock Geri, ko jih bo moral osvoboditi, čeprav jih plačuje zato, da ščitijo njega. Mehanik si je že zamišljal, kake »nagrade« jim bo dal gospodar.

Mislil je, da je odpravil vse, ko je zagledal pri vratih dve ženski. Zazdela se mu je, da morata biti to sobarica in kuharica.

— Gospodar je dejal, da mu danes nista potrebni. Pridita jutri, jima je dejal mehanik, posnemajoč govorico zvezanih »prijateljev«.

— Toda gospodar je dejal... je začela ena, vendar ju je mehanik z grobim glasom kmalu odslavil.

Mehaniku se je zdelo, da je zdaj vse v redu, ko sta v vilo »vpadla« dva elegantno oblečena »gospoda«, po obnašanju in govorjenju pa ne. Videla sta, da je nekdo (mehanik) na vrhu stopnic, pa sta vseeno šla naprej, kot da ga ne vidita. Vendar se je mehanik hitro zbral. Iz žepa je mirno potegnil pištolo in jima dejal:

— Oprostita, toda gospodar danes ne sprejema nikogar!

Toda prišleca sta se delala, kot da ga sploh ne slišita. Tom je še enkrat ponovil pojasnilo, tokrat z grobim glasom, hkrati pa uperil pištolo v prišleca in odskočil za podpornik, da je bilo videti le njegovo glavo.

— Idiot, ali nas ne poznaš? je zavpil eden od prišlecev in vzdignil glavo. Tedaj je videl, da ima mehanik v roki pištolo. Zaradi tega je tudi sam segel v zadnji žep in iz njega potegnil pištolo. Drugi prišlec pa je bil — kot je izgledalo — manj napadalen, in ko je uvidel, da je mehanik »novinec«, mirno dejal:

— Midva sva družabnika tvojega gospodarja in greva...

Zdaj je mehanik zagledal v rokah prvega prišleca pištolo. Moral se je odločiti v trenutku, Tom je bil v Gerijevi sobi in če bi ta dva gangsterja »vpadla« iznenada v Gerijevo sobo, bi bilo vprašanje, kako bi se Tom rešil. Tom je pritisnil na sprožilec, iz rok gangsterja je padla pištola, slišati pa je bilo tudi krič. Strel je pomagal, kajti »gospoda« sta bila v trenutku pri izhodnih vratih.

— Povej svojemu lopovskemu gospodarju, da bomo že še obračunali. Ne bo nam ušel. Povej mu tudi, da sva izvedela vse. Baraba...

Mehanik bi lahko oba ustrelil, vendar to ni bil njegov namen. Ni mu bilo žal, da je ranil

enega od gangsterjev, ker jih je mrzil. Sem je namreč prišel s Tomom s povsem drugo nalogo in o tej je vedno mislil. Naj potem gangsterji obračunavajo med seboj, kakor jih je volja.

Ko je zaslišal za sabo korake, se je mehanik obrnil. Zagledal je Toma. Ker je bil videti besen, ni vedel, kaj je storil z Gerijem.

— Kaj se je zgodilo, Tom? Ali ni morda kaj v redu z Avo...?

Tom je šele zdaj pomislil, da se je pravzaprav končalo vse tako, kot sta pričakovala z mehanikom. Zato ga je potrepil po rami in se mu začel zahvaljevati za pomoč.

— Prosim te, povej mi rajši, ali je Ava končno prosta?

— O.K., mu je odgovoril Tom. Ali je pot prosta?

— Mislim, da je. Morda naju čakata zunaj le dva Gerijeve služabnika.

Potem je mehanik pripovedoval Tomu o dogodkih na stopnišču.

Navzlic vsemu sta se z odločnimi koraki napotila proti izhodu. Srečala in videla nista nikogar. Skočila sta v avtomobil in pospešila hitrost, da bi Tom lahko čimprej videl Avo.

Tom je spotoma premišljeval, da je Ava zdaj že izven nevarnosti in da se lahko začne ukvarjati s to tolpo tudi policija. Spomnil se je na inšpektorja Kannetta. Spoznal je, da je dober in ambiciozen, zato se je odločil, da mu bo jutri v New Yorku poročal o vsem.

Rock Geri se je dokaj hitro zdrnil. Nekajkrat je stresel z glavo in že je lahko razsodno mislil. Spomnil se je na vse, kar se je zgodilo, hkrati pa se razjezil na služabnike, ki jih ni bilo nikjer. Segel je v predal mize, vzel pištolo in odšel iz sobe.

Klical je služabnika, toda odgovora ni bilo. Hiša je bila prazna. Nikjer nikogar. Prijel se je za ograjo in se začel počasi spuščati po stopnicah. Nikjer nikogar. Odpravil se je še naprej na vrt in spotoma spravil revolver v žep.

Na vhodnih vratih je spet začel klicati služabnika, Richarda in Mc Donalda. Odgovora na klice ni bilo, slišati pa je bilo le preklinjanje.

— Tu si, baraba, lopov, prevarant. Tako torej delaš s služabniki. Pričakuješ jih s strelji iz revolverja in jih poženš iz hiše kot pse.

Geri najprej ni razumel besed in se je zato začudeno ozrl okrog sebe. Vendar je kmalu doumel, za kaj gre. Res je bilo, da je svoja družabnika goljufal in da jima je izplačeval le malenkostne dele dobička igralnice. Služabnika sta mu že nekajkrat prej zastavljala neprijetna vprašanja v zvezi z delitvijo dobička. Toda Geri je energično zavračal vsa sumničja. In zdaj mu je eden od družabnikov spet grozil. Morda sta zvedela resnico? V zadnjem času gre pač vse narobe. Toda, kakšni revolverjski strelji, kakšno metanje iz hiše?

Ko je Rock Geri podrobneje pogledal na tisto stran, od koder je bilo slišati preklinjanje, je v grmovju spoznal obraz Kita, enega od njegovih družabnikov.

— Pridi Kit, je hotel reči, Geri, toda iz ust ni spravil niti ene same besede. Resnično ga je želel povabiti v vilo, da bi se tam v miru pogovorili o vsem in da bi Geri povedal, kaka nevarnost grozi, saj je bil prepričan, da je bil Tom predstavnik gangsterjev z zahodne obale.

Na Gerijevo škodo Kit ni videl, v kakšnem položaju je bil šef gangsterjev — Geri. Zato si je razlagal vse po svoje. Presenetilo ga je le dejstvo, da je po takšnem ravnanju stal Geri pri vhodu v vilo in predstavljal dobro tarčo za streljanje. To ga je vznemirilo. Toda, ko je Geri ponovil vabilo in ko je zdaj zagledal v Gerijevih rokah pištolo, je dojel vse. Menil je, da ga hoče Geri prevariti, da bi se pokazal iz zaklona, in ga nato ustrelil. Odločil se je, čeprav se doslej še nikoli ni odlikoval kot strelec. Slišati je bilo strel.

Na ustnicah mu je »zaigral« nasmeh, ko je videl, da je zadel Gerija, zato se je tudi pokazal izza grmovja, da bi lahko bolj sproščeno užival. Že je začel Kit hvaliti sam sebe, ko se je Geri obrnil (Kit ga je zadel v želodec, tako smrt pa je počasna) in mojstrsko zadel Kita v čelo. Geri je znal rokovati z orožjem.

Rock Geri je spoznal, da so mu štetni trenutki življenja. Zato se je začel plaziti nazaj v vilo, da bi uničil za sabo vse, kar bi lahko govorilo o njegovi dejavnosti. Bal se je, da bi Jeni (ki se zdaj ni na prostosti) obožljivi sodelovanju. Nihče pa ne bi mogel dokazati njene nedolžnosti.

Žene - heroji

Seveda taka pisma niso bila vseh nacističnemu režimu, zato jo je gestapo zaprl in jo poslal v taborišče Waldheim. Vendar materini nasveti sinu niso pomagali. Pozneje je padel na fronti. Kmalu zatem ji je umrl mož.

PODATKI O PEENEMUNDU

Žena je bila obupana. Njena mržnja do nacizma je bila brezmejna. Razmišljala je, kako naj se maščuje. Toda kaj je lahko storila v taborišču?

Frau L. in Lise sta se zelo zblížali. Postali sta prijateljici. Kmalu sta si zaupali vse svoje življenje. Frau L. je Lise tekega dne pripovedovala o delu svojega moža v oporišču Peenemunde. Frau L. je bila tam tudi sama, od moža pa je marsikaj izvedela.

Tako je Frau L. odkrila Lise, kje je to oporišče, v kakšnem položaju je in kako je kamufilirano. Lahko je celo narisala nekatere podrobnosti.

Lise Graf jo je nagovarjala, naj pove še kake podrobnosti, četudi spčetka ni vedela, kako ji bo vse to koristilo.

In še enkrat se je zgodilo nekaj, kar je videti neverjetno: da je iz taborišča krenilo v London pomembno poročilo. Lise je našla navzlic skrajno neugodnim pogojem zvezo, po kateri je do središča v Karlsruhe poslala načrt in vse ostale informacije o oporišču Peenemunde, ki jih je izvedela od Frau L.

Dva meseca pozneje so bombardirali oporišče tajnega orožja, ki so ga nacisti namerali poslati na London. To je bil strašen udarec za hitlerjevski vojni stroj.

Čas je mineval, položaj v taborišču se je iz dneva v dan slabšal. V ženskem oddelku, kjer je bila Lise, je bilo še več Francozinj in žena drugih narodnosti. Bile so zaradi slabe hrane, težkega dela in gestapovskega mučenja izčrpane do smrti. Lise Graf ni bilo več prepoznati. Mnogo žena okrog nje je umrlo. Skušala je, kolikor je mogla, dvigniti moralo, čeprav je tudi sama večkrat skoraj obupala. Vendar je ostala živa.

OSVOBOJENI WALDHEIM

Taborišče v Waldheimu so 6. maja leta 1945 osvobodile sovjetske čete, ki so na tem območju naglo prodirale v srce Nemčije. SS se ni posrečilo uresničiti načrta, da bi povsem uničili taborišče in ujetnice premestili na zahod oziroma jih pobiti, kot so to storili z mnogimi drugimi taborišči.

Tako je Lise Graf lahko kakšen teden pozneje krenila v Francijo s transportom »živih trupel«, zbranih v različnih nacističnih taboriščih.

Iz rodnega Strassbourga je odšla v Nemčijo kot neizkušen otrok, sedaj pa se vrača kot žena s tako strašnimi izkušnjami. Toda ohranila je mnogo moči in volje. Sklenila je uresničiti sedaj to, o čemer je sanjala. Po krajšem odmoru je krenila v Pariz. Posrečilo se ji je dokončati študije. Pričela je z delom kot igralka.

Kmalu je uspela v karieri. Igrala je v nekaterih pariških gledaliških hišah, kmalu je ustanovila celo filmski atelje, nastopila je v filmih »Samo enkrat ljubiti«, »Zlata žena«, »Pričakovani gost« itd.

VELIKO PRIZNANJE

Njenih vojnih zaslug niso pozabili. Takoj po končani vojni l. 1946 ji je general de Gaulle, ki je takrat načeloval prvi povojni vladi, podelil odlikovanje »medaljo odperca« za delo v Karlsruhe.

Dne 31. oktobra 1953 je bila posebna slovesnost na dvorišču pariškega »Invalidskega muzeja«. General König je pripel na njene prvi najvišje francosko odlikovanje — vojno medaljo.

Lise Graf je bila ob tej priložnosti v črni, s črno francosko čepico na glavi, slovesna in skromna hkrati, vendar je bila srečnejša kot takrat, ko je prejemala aplavze na razsvetljenem gledališkem odru. Pred fotografiji se ni mogla več vzdržati: planila je v jok.

KONEC

Cetrto agregatno stanje

- Doslej so splošno menili,
- da obstojijo tri agregatna
- stanja snovi: trdno, teko-
- če in plinasto. Fiziki pa
- so v zadnjem času prišli
- do odkritja, da obstoji tu-
- di četrto, in sicer »stanje
- tankih slojev«. To so »no-
- cellčni sloji, ki se v dolo-
- čenih okoliščinah pojav-
- ljajo na površini raznih
- teles.

Takšen je na primer oksidni sloj, ki nastane na kovinah, ki oksidirajo. Ta sloj ni čvrst, niti tekoč, niti plinast, ker pa znaša njegova debelina le nekoliko milijonink milimetra, ga opazimo le z mikroskopa. Ta pojav imenujejo znanstveniki »nuklearizacijo«, pripomogla pa bo pri razlagi nekaterih bioloških

reakcij, katerih izvor do danes ni bil poznan.

Učiteljica rešila učencem življenje

Samo prisebnosti učiteljice se mora zahvaliti za svoje življenje 34 angleških učencev. 40-letna učiteljica Phyl svoje učence na poti v šolo v lis Andrews je spremljala Herford. Nenadoma se je šofer med vožnjo nezavesten zgrudil na krmilo.

Učiteljica, ki je sedela za šoferjem, je takoj spoznala nevarnost; težki avtobus je dirjal po ravni cesti naprej brez voznika. Bliskovito se je odločila. V enem skoku je bila pri šoferju in nezvestnega odvela od krmila. Takoj je sedla na njegovo mesto in posrečilo se ji je ustaviti veliko vozilo nepoškodovano.

- Takoj nato se je še sama
- zgrudila. Dobila je živčni
- šok in so jo morali prepe-
- ljati v bolnišnico skupaj s
- šoferjem, ki je dobil srč-
- ni napad.

FILMSKI DROBIŽ

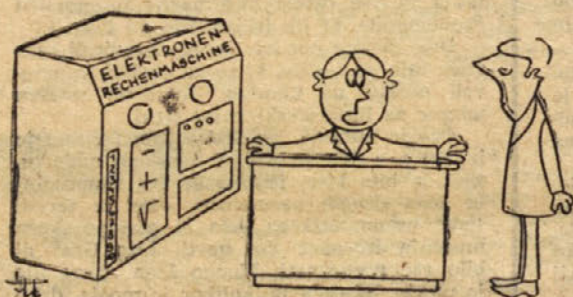
• Preden je Anna Magnani prevzela vlogo v filmu »Tetovirana roža«, ji je neki znanec dejal: »Po krivici te napadajo. Poskusi vendar uničiti sovražne kritike, sicer ne boš imela nikoli miru!«

»Zmotno mnenje,« je resno odgovorila igralka. »Najbolje jih razorožim tako, če se z njimi spoprijateljim!«

• Simone Signoret, francoska filmska igralka, je v ameriški TV oddaji »Ženske tega sveta« izjavila: »Storila sem vse, kar sem mogla, vendar nisem dobra mati. S hčerjo nisem ravnala kakor moja mati s svojimi otroki. Zaradi tega nisem hotela pozirati s hčerjo, dokler je bila dojenček. Nisem dovolj dobra mati, da bi lahko izkoristila to za reklamo!«

• Nek časnika je poprosil Johna Wayna za intervju in dejal, da ga bodo oddajali prek radijske mreže štirih držav. Igralec je privolil in ob koncu vprašal, za katere države gre. Veselje je bilo kratko. Odgovor se je namreč glasil: »Za San Marino, Andoro, Liechtenstein in Monaco...«

humor - humor - humor

- Koliko je 2 x 2, prijatelj Kovač?
- Ne vem, zmanjkalo je toka!

Rekli so...

»STRASNO JE stareti sam. Moja žena že štiri leta ni imela rojstnega dne!«

Winston Churchill, angleški državnik

»TUDI NAŠE ideale pretkejo sčasoma gube, žilice in brazgotine!«

Andre Maurois, francoski književnik

»STRASTNI KADILCI ne kadijo med dvema obrokom, temveč jedo med dvema kajama!«

Francoise Sagan, francoska pisateljica

»NAJLAŽE JE Waltu Disneyu. Kadar ni zadovoljen s kakim igralcem, si nariše drugega!«

Pietro Germi, ital. filmski režiser

»NAJVEČJI TALENT, ki ga lahko ima politik danes, je sposobnost nejasnega izražanja!«

Art Buchwald, ameriški satirik

»ZENSKA LAZE pozablja kot moški, zato pa se tudi laže spominja tega, kar je pozabila!«

Agatha Christie, angleška pisateljica

Sovražim bike

Osebn nimam nič proti živalim in sem pripravljen prispevati svoj delež društvu za varstvo živali, da bi ščitilo pse, slone, hrošče, morske pse, bolhe in vse druge živali na zemlji, samo ne bikov.

Med njimi in mano je namreč že star neporavnan račun. Bil sem še mlad študent in sem z nahrbtnikom na plečih obiskoval slavno področje jezer v severni Angliji.

V področju jezer je treba, ko greste po stezah, hoditi prek neznanskih travnikov, ki jih ločijo nizki zidovi iz ploščatih kamnov. Torej vsakokrat, ko sem prišel na kak travnik, in še nisem bil na tretjini poti, so se že prikazali rogovi in puhačje nozdrvi bika nizko pri tleh. Le temu se je očitno zdela nezaželena moja prisotnost na njegovem travniku. Tako sem si slednji pridobil znatno spretnost pri teku prek travnikov in preskakovanju zidov.

Vse bi bilo mnogo preprosteje, če bi mogel na travniku, ki sem ga nameraval prekoračiti, že vnaprej razločiti bika. A kako naj bi na daljavo dvesto, tristo metrov ločil to hudobno pošast od miroljubne krave? Naposled se me je usmili nek kmet in mi zaupal neizmotljivo pravilo: »Stvar je zelo preprosta; bik je vedno sam na svojem polju. Kadar vidite več živali, so krave. Kadar vidite eno samo, je bik.«

Naslednji dan sem imel priložnost preizkusiti ta nauk. Dolgo sem se klatil po skalovju pri Helvelynu, proti koncu popoldneva pa je začel padati droban dež. Mahoma sem na levici dvesto metrov daleč opazil obrise goveda, ki se je že obračalo proti meni. Brž sem se ozrl naokoli: nobene živali na vidiku. Žival je drobencijala proti meni. Dve sekundi pozneje sem bil že onstran zidu. Ze sem mislil, da jo bom poceni odnesel, ko se je na desnici razleglo mukanje. Skozi droben dež sem razločil par rogov, naprej pa nič: žival je bila sama na travniku. Brž sem se umaknil k zidu, misleč, da ga bom lahko preskočil in našel onstran razmeroma va-

ren zaklon. Na žalost me je kratko mukanje opozorilo, moj prvi nasprotnik me ni prenehal nadzorovati. Položaj je bil tragičen.

Ze sem videl dve peklenski živali, kako igrata prek zida čudovito partijo odbojke, pri tem sem jima jaz za žogo. Vendar nisem izgubil hladnokrvnosti. V dveh skokih sem zavzel zavetje na vrhu zidu, da bi bil na varnem pred sunki rogov. Bika sta se mirno ustavila in se v bližini začela pasti. Moj položaj pa je bil skrajno neudoben in dež je lil bolj kot preja. Pa še nočiti se je začelo. Bila je že skoraj trda tema, ko se mi je zazdelo, da slišim korake. Poln upanja sem zavpil. Odgovoril mi je klic. Trenutek pozneje se je pod zidom ustavil Skot v krilu, turist kot jaz.

»Kaj pa počnete tam gori?« je zavpil. »Glej ga no!...« Tisti mah je opazil bika dva metra pred seboj. V skoku je bil pri meni.

»Lahko bi me opozorili,« je sopihal. »Uf. Kaj vas je pred tem bikom strah? Ni vam treba drugega kot preiti na drug pašnik. To je sila preprosto. Da se razloči bika od krave, je treba samo šteti. Kadar je samo ena...«

Prekinil sem ga, da bi mu pokazal samotnega gosta sosednjega travnika. Obraz se mu je zmedel, potem pa spet zjasnil:

»Gotovo sva v izrednem položaju, toda sprejeti ga morava s humorjem.«

Na položaj sva gledala s humorjem deset minut, dotlej, da sva ugotovila, da imava tobak, vžigalice pa ne. Na vrhu zida pa je bil en sam kamen, na katerem je bilo mogoče sedeti.

Bila je grozna noč. Na srečo se v Angliji poleti naglo zdani. Megla, ki je zamenjala dež, se je dvignila ob prvem svitu. Razločila sva obrise bikov, ki sta se pasla.

Misli na zajtrk so prešinjale moj želodec z morilsko silovitostjo. Moje oči so se srečale s tovariševimi in videl sem, da je potipal taborniški nož. Ne upam si pomisliti, kaj bi se zgodilo, če tedaj ne bi prišel kmet, noseč golldo v eni in pručko v drugi roki. Ko je zgnal vkup oba bika, je položil pručko na tla in ju jel molsti. Odstistihmal sem postal zagrizen pristajš bikoborb.

Robert Escarpit

IZ ALBUMA FILMSKIH IGRALK: Maria Schell